

**”Du gjorde mig till kung på
finlandsbåten!”**

- en kvalitativ studie om dansundervisning och
dess utveckling från Lgr62 till Lpo94

Cecilia Ehrling och Ida Nordin

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Examensarbete: 55: 2010
Lärarprogrammet 2008-2011
Seminariehandledare: Carolina Lundqvist
Examinator: Jane Meckbach

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur dansundervisningen utvecklats i idrottsämnet från Lgr62 till Lpo94. För att uppfylla vårt syfte har vi använt följande frågeställningar: Hur har dans framskrivits i kursplanerna från Lgr62 till Lpo94? Vilken uppfattning har idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 om dans som moment i undervisningen? Vilka förutsättningar och faktorer upplever idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 påverkar undervisningen i dans? Hur bedrivs dansundervisningen av idrottslärare utbildade från Lgr69 till Lpo94 enligt dem själva?

Metod

Vi har använt oss av två kvalitativa forskningsmetoder, textanalys och intervju. Studien började med en textanalys på kursplaner i idrottsämnet från Lgr62, Lgr69, Lgr80 och Lpo94. Därefter intervjuades fyra lärare, två män och två kvinnor, i idrottsämnet som är utbildade under olika läroplaner och på olika lärosäten. Vi ville att varje intervjuperson skulle vara unik för att påträffa särskiljande och eventuellt avvikande företeelser. För att förstå och förklara vårt resultat använde vi ramfaktorteorin som vår teoretiska utgångspunkt.

Resultat

Utifrån textanalysen fann vi att kursplanerna från Lgr62 till Lgr80 var detaljerade kring dansundervisningen och dess innehåll till skillnad från Lpo94 som ger skolan och läraren möjlighet att tolka vad dansundervisningen ska innehålla. Resultatet från intervjuerna visade att innehållet i dansundervisningen och mängden dans varierade mellan lärarna, de kvinnliga lärarna hade betydligt mer varierande innehåll och större mängd dans jämfört med de manliga lärarna. De intervjuade lärarna tycker att dans i skolan är viktigt och de känner sig bekväma att undervisa i dans för att de undervisar i de danser som de behärskar.

Slutsats

Slutsatserna som vi kan dra av studien är att metoder, mängden och innehåll i dansundervisningen är väldigt varierande. Vissa elever kan få väldigt mycket dansundervisning medan andra kan få näst intill obefintlig. Vår studie tyder på att lärarens intresse och kunskap om dans påverkar hur dansundervisningen ser ut. Ännu en slutsats är att hur dans har framskrivits i kursplanerna för idrottsämnet har förändrats över tid.

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Bakgrund.....	1
1.2.1 Dans som fenomen.....	1
1.2.2 Läroplaner.....	2
1.2.3 Dans i dagens läroplan.....	3
1.3 Forskningsläge.....	4
1.3.1 Dansens positiva effekter.....	4
1.3.2 Vad påverkar innehållet i idrottsämnet?.....	4
1.3.3 Lärarens syn och attityd till dans i idrottsämnet.....	5
1.3.4 Dans i idrottsämnet.....	6
1.4 Syfte och frågeställningar.....	6
1.5 Teoretisk utgångspunkt.....	7
2. Metod.....	8
2.1 Urval.....	8
2.2 Datainsamlingsmetod.....	9
2.3 Dataanalys.....	10
2.4 Procedur.....	11
2.5 Reliabilitet och validitet.....	12
3. Resultat.....	14
3.1 Hur har dans framskrivits i kursplanerna?.....	14
3.2 Vilken uppfattning har idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 om dans i idrottsämnet?.....	17
3.2.1 Lärarnas kunskaper inom momentet dans.....	17
3.2.2 Lärarnas syn på dans i idrottsämnet.....	17
3.2.3 Lärarnas upplevelser av att undervisa i dans.....	18
3.2.4 Varför lärarna tror att dans finns med i kursplanen i idrottsämnet.....	20
3.2.5 Mängden dans som lärarna har i ämnet idrottsämnet.....	21
3.3 Vilka förutsättningar och faktorer upplever idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 påverkar dansundervisningen?.....	21
3.3.1 Elevernas inflytande på dansundervisningen enligt lärarna.....	21
3.3.2 Yttre faktorer som lärarna tror kan påverka möjligheter till dansundervisning.....	23
3.4 Hur bedrivs dansundervisningen av idrottslärare utbildade från Lgr69 till Lpo94 enligt dem själva?.....	23
3.4.1 Innehållet i dansundervisningen.....	24
3.4.2 Metoder som lärarna använder i dansundervisning.....	24
3.4.3 Dansformer som lärarna har i sin dansundervisning.....	26

4. Sammanfattande diskussion	26
4.1 Hur har dans framskrivits i kursplanerna från Lgr62 till Lpo94?	27
4.2 Vilken uppfattning har idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 om dans i idrottsämnet?	28
4.3 Vilka förutsättningar och faktorer upplever idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 påverkar dansundervisningen?.....	30
4.4 Hur bedrivs dansundervisningen av idrottslärare utbildade från Lgr69 till Lpo94 enligt dem själva?.....	31
4.5 Slutsats	32
4.6 Fortsatt forskning	33
Käll- och litteraturförteckning.....	34

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Intervjuguide

Tabell- och figurförteckning

Figur 1 – Visar ramfaktorteoriens tre steg: <i>transformering-, formulering- och genomförandefältet</i>	7
Tabell 1 – Visar övergripande mål i de olika kursplanerna som berör eller kopplas till momentet dans och om dans finns med som särskilt moment i kursplanerna	14
Tabell 2 – Visar vad dansundervisningen ska innehålla på de olika stadierna som berör eller kopplas till momentet dans enligt de olika kursplanerna	15
Tabell 3 – Visar de delar i kursplanerna som beskriver varför dansundervisningen bör bedrivas och hur.....	16
Tabell 4 – Visar förutsättningar och begränsningar som omnämns i kursplanerna för dansundervisning.....	16
Figur 2 – Lärarnas syn på dans i skolan.....	18
Figur 3 – Visar vad lärarna tror kan påverka att lärare undviker att undervisa i dans.....	19
Figur 4 – Varför lärarna tror att dans finns med i kursplanen i idrottsämnet.....	20
Figur 5 – Visar hur ofta lärarna har momentet dans i idrottsämnet.....	21
Figur 6 – Lärarnas upplevelse om reaktionsförändringarna över tid hos eleverna mot momentet dans.....	22
Figur 7 – Visar vad lärarnas dansundervisning innehåller.....	24
Figur 8 – Visar vilken form av dans lärarna använder mest och minst i undervisningen.....	26

1 Inledning

1.1 Introduktion

I den nuvarande kursplanen, Lpo94, för idrottsämnet¹ är dans ett av tre moment som har lyfts fram. Dans framskrivs i både strävans- och uppnåendemål i kursplanen och framstår som ett eget och viktigt kunskapsområde i idrottsämnet. (Skolverket 2000) Därför är det lärarnas skyldighet och ansvar att se till att idrottsundervisningen innehåller dans. Trots att dans omnämns i styrdokumentet så är tiden som läggs på dans varierande och grundas mycket på lärarnas intresse och attityder (Ängquist 2006, s. 49). Forskning visar att andra moment än dans prioriteras i idrottsämnet i större utsträckning (Sandahl 2004, s. 53) även fast dans är ett moment som kan utveckla eleverna fysiskt, psykiskt och socialt. I brist på dansundervisning kan eleverna gå miste om ett moment som stärker självkänslan och förmågan att samarbeta, samt att få kunskap om vårt kulturarv och svenska danstraditioner. (Dahlgren 1990, s. 6-7) I lärarutbildningen för idrottsämnet får lärarstudenterna både praktisk och teoretisk undervisning i dans. Fram till idag har det funnits fyra olika kursplaner i ämnet idrottsämnet, Lgr62, Lgr69, Lgr80 och Lpo94. Inom idrottsläraryrket finns det lärare som har arbetat olika länge inom yrket och under en eller flera kursplaner. Därför är det intressant att undersöka hur dessa olika lärare arbetar med dans i skolan. Finns det något särskilt mönster från första kursplanen i Lgr62 till dagens kursplan i Lpo94 för idrottsämnet?

1.2 Bakgrund

1.2.1 Dans som fenomen

Redan innan människan kunde uttrycka sig i tal användes kroppen för att förmedla känslor och viljor (Dahlgren 1990, s. 6). Enligt Nationalencyklopedin beskrivs dans som ”rörelser till rytm och melodi, rörelser som ges en speciell form och utförs i viss tid och visst rum” (Nationalencyklopedin 2010). Dansen har alltid varit en viktig del utifrån den sociala aspekten och används ofta som umgängesform. Att dansa tillsammans med någon annan eller i grupp ger sammanhållning och gemenskap, dessutom utvecklas samarbetsförmågan. Det finns massor av fördomar kring dans som exempelvis att det är en tjejkaktivitet och inget för

---

¹ Skolans idrottsämne har haft olika benämningar under de olika läroplanerna. Lgr62: Gymnastik Lgr69: Gymnastik Lgr80: Idrott Lpo94: Idrott och hälsa. I studien används endast benämningen idrottsämnet vilket omfattar ovanstående benämningar.

killar. Därför är det viktigt att det förekommer i skolan så att eleverna kan bilda sig en egen uppfattning. Dahlgren anser att det är viktigt att sällskapdans och folklig dans undervisas i skolan för att behålla de svenska danstraditionerna och kulturarvet. Dansen ger barn möjligheten att kunna uttrycka och gestalta inre bilder och känslor. Dessutom utvecklas barn och ungdomars motorik och kroppsmedvetenhet, samt självkänslan som kan stärka dess identitet vilket gör att de vågar ta mer plats i samhället. (Dahlgren 1990, s. 6-7)

I sitt arbete möter idrottslärare elever med olika sorters bakgrund och erfarenheter av dans. Vissa har stor erfarenhet av dans och har en positiv syn, medan andra inte har särskilt stor erfarenhet och eventuellt en mer negativ syn. Lärare måste hitta ett sätt att motivera och ”få med” eleverna i sin undervisning. (Dahlgren 1990, s.40-41)

1.2.2 Läroplaner

Eftersom vår studie berör dans i undervisningen i idrottsämnet över tid underlättar det att veta vilka styrdokument som finns i skolan, dess funktion och vilken förändring som har skett sedan den första läroplanen i grundskolan infördes 1962.

En läroplan är en stadga som skolan ska följa och utfärdas av regeringen. I dagsläget arbetar skolorna i Sverige med tre olika läroplaner, Lpfö98 i förskolan, Lpo94 i obligatoriska grundskolan och Lpf94 i frivilliga gymnasieskolan. Dessa är de fjärde i ordningen av läroplaner införda i grundskolan. De tidigare läroplanerna är Lgr62, Lgr69 och Lgr80. I läroplanerna beskrivs skolans värdegrund, uppdrag, mål och riktlinjer. Läroplanerna kompletteras med kursplaner för varje enskilt ämne och där anges målen för undervisningen. Kursplanerna fungerar som ett hjälpmedel för att eleverna ska uppnå det som anges i läroplanen. (Skolverket 2010)

Läroplanerna Lgr62 och Lgr69 är väldigt lika varandra. I dessa framgick det tydligt vilket innehåll undervisningen skulle innefatta och vilka arbetssätt som skulle tillämpas. Under dessa två läroplaner hade idrottsundervisningen särundervisning och när dessa läroplaner gällde var skolan centralt styrd av staten. Allt eftersom åren gick blev det mer och mer tydligt att skolan inte gick att styra på detaljnivå (Tholin 2006, s.72) och därför infördes en ny läroplan, Lgr80, där skolorna fick mål för verksamheten och ett mindre detaljerat innehåll. I Lgr 80 framgår mer övergripande beskrivningar om vad som ska behandlas i undervisningen.

Skolorna betraktades inte som målstyrda under Lgr80 på grund av att staten inte hade metoder eller instrument för att kontrollera att målen uppfylldes. Noterbart är att undervisningen i idrottsämnet gick från sär – till samundervisning i och med att Lgr80 infördes. Innan detta införande hade pojkarna en undervisning som fokuserade på stil, styrka och spänst, medan flickornas undervisning fokuserades på estetik. (Lundvall & Meckbach 2003, s. 51-58) Detta medförde att innehållet i undervisningen numera präglades av de aktiviteter som pojkarna haft sen tidigare och i mindre utsträckning av de aktiviteter som flickorna haft tidigare. (Larsson, Fagrell & Redelius 2005, s. 2) I början av 1990-talet kommunaliserades skolan och en ny läroplan infördes, Lpo94. Nu kunde Skolverket göra inspektioner i skolans verksamhet och skolan blev målstyrd. Införandet av Lpo94 innebar att makten över skolans verksamhet flyttades från staten till kommunerna, enskilda skolor och lärare. Detta bidrog till en större frihet för skolor och lärare att påverka innehållet i skolans undervisning eftersom kursplanerna är utformade i syfte att ge skolorna stor tolkningsfrihet. Det fanns också möjlighet till större elevinflytande. (Tholin 2006, s. 39-40)

1.2.3 Dans i dagens läroplan

Under hela 1900-talet fokuserades det på folkliga danser i skolans styrdokument. I Lgr62 var det första gången som sällskapsdans berördes i kursplanerna. I Lpo94 framskrivs mål som skolan ansvarar för och en del av dessa kan uppnås med hjälp av dansundervisning.

Skolan ansvarar för att eleven efter genomgången grundskola:

- har utvecklat sin förmåga till kreativt skapande och fått ett ökat intresse för att ta del av samhällets kulturutbud,
- kan utveckla och använda kunskaper och erfarenheter i så många olika uttrycksformer som möjligt som språk, bild, musik, drama och dans,
- har en förtrogenhet med centrala delar av vårt svenska och nordiska och västerländska kulturarv (Skolverket 2006, s.11)

Förutom dessa mål som kan uppnås genom att använda dans i undervisningen är skolans uppdrag att bland annat att se till att ”drama, rytmik, dans, musicerande ..... är ett inslag i skolans verksamhet.” (Skolverket 2006, s.7)

1.3 Forskningsläge

Det finns ganska mycket tidigare forskning om dans utifrån olika perspektiv. Vårt forskningsläge handlar om dansens effekter, vad som påverkar innehållet i idrottsämnet, syn och attityder till dans, samt dansens förekomst i ämnet idrottsämnet.

1.3.1 Dansens positiva effekter

I Gunvor Digerfeldts avhandling om danslek framgår det tydligt att danslek ger positiv inverkan på elevers fysiska förmågor, såsom ledrörlighet, snabbhet, anpassningsmotorik, styrka och balans. Danslek i olika former anses vara ett bra medel för att utveckla elevers motoriska förmåga. (Digerfeldt 1990, s. 138) Undersökningarna som Digerfeldt har gjort visar att dansleken utvecklar elevernas kroppsmotvetenhet och rumsuppfattning, samt att motoriska aktiviteter i sociala miljöer utvecklar elevernas språkliga förmåga. (Digerfeldt 1990, s. 188)

Den sociala utvecklingen är något som deltagarna i en australiensisk studie återkommande anger som den mest positiva effekten av dans. Dansen får dem att känna sig bekväma med andra människor och befinna sig i deras närhet, samt ger dem möjlighet att få uttrycka sig med hela kroppen. Deltagarna talar mer om en känsla och att få uppleva än om fysisk träning. Forskarna inom denna studie för ett intressant resonemang om att dans kan vara mer motiverande att utöva än andra individuella aktiviteter som är mer fokuserade på fysiska resultat. Det kan vara lättare att få elever att röra på sig om fokus ligger i att uttrycka saker med kroppen än att se kroppen som ett objekt att ”ta tag i”. (Fensham, Gardner & Komesaroff 2008, s. 704-708)

1.3.2 Vad påverkar innehållet i idrottsämnet?

I hela samhället finns det en genusstruktur där mannen är överordnad kvinnan (Connell 2008, s.111). Vi kan se spår av den i undervisningen i idrottsämnet eftersom studier visar att pojkar är mer aktiva och oftare anger att de får visa vad de kan i ämnet än flickor. Dessutom anser pojkar oftare att de har inflytande i undervisningen än vad flickor gör. (Eriksson 2005, s. 152-153)

Bollsport är något som undervisningen i idrottsämnet präglas av (Lundvall, Meckbach & Thedin-Jakobsson 2002, s. 19) och uppfattas som manligt. För att få ett flyt i undervisningen så väljer en del lärare att använda idrotter som de idrottsintresserade eleverna utövar på

fritiden. Av de idrottsintresserade eleverna är de flesta pojkar som utövar olika typer av bollsport. Pojkar uppmuntras ofta till att utföra tävlingsinriktade aktiviteter med fysisk styrka och aggressivitet. Forskning visar att den typen av aktivitet premieras före aktiviteter med mer estetiska och koordinativa uttryck, som dans. Det är möjligt att dans inte prioriteras för att de inte anses vara tillräckligt stor fysisk ansträngning. (Larsson, Redelius & Fagrell 2007, s. 114-115)

1.3.3 Lärarens syn och attityd till dans i idrottsämnet

I en pågående rapport om ”Dansen i skolan” har 250 idrottslärare från grundskolan och knappt 100 idrottslärare från gymnasiet deltagit i en enkätundersökning med frågor kring deras inställning till momentet dans i undervisningen i idrottsämnet. Majoriteten av lärarna i studien anger att de endast använder dans som moment vid enstaka tillfällen. De flesta lärarna angav att dansens förekomst i undervisningen omfattar cirka tio procent av tiden. Nio av tio kvinnliga och sju av tio manliga lärare anser att dans är viktigt att lära ut i skolan. Trots att de allra flesta av lärarna anser att det är viktigt med dans så finns det en stor osäkerhet i att undervisa i ämnet hos många. De flesta har endast med sig danskunskaper som de fått under sin lärarutbildning och uttrycker starkt att de är i behov av fortbildning inom dans. (Nyberg 2009, s.17-19) De danskunskaper som lärarutbildningen ger har stor betydelse för att kunna undervisa i momentet (MacLean 2007, s. 108-109).

Kunskaperna som lärarstudenter får i och om dans på lärarutbildningen hjälper till att skapa en större förståelse för dansundervisningen i skolan, men det behöver inte innebära att de känner en säkerhet och förtroenden för momentet i undervisningssituationen. (Rolfe 2001, s.161-162)

En studie som har gjorts i Skottland på lärarstudenter visar att ju mer praktisk erfarenhet som läraren besitter desto tryggare och säkrare känner sig läraren att undervisa i dans. Studien visar också att elevernas bemötande av momentet och lärarens positiva dansupplevelser har betydelse.(MacLean 2007, s. 111-112) Dans som moment ses ofta som svårt att ha med i undervisningen i ämnet idrottsämnet på grund av svårigheten i att få eleverna motiverade. När lektionerna i idrottsämnet innehåller dans betraktas dessa ofta som att de inte är roliga. I en artikel skriven av Zavatto och Gabbei berättar de hur en lärare i idrottsämnet har arbetat med dans i sin undervisning för att få eleverna motiverade. Läraren har försökt att använda metoder, arbetsformer och innehåll som eleverna känner igen, samt kan relatera till.

Hon(läraren) anser att det är viktigt att det finns ett bra sammanhang mellan musik, danssteg, elevernas erfarenheter och kunskap. Läraren menar att det är det som gör ämnet motiverande. (Gabbei & Zavatto 2008, s. 25-27)

1.3.4 Dans i idrottsämnet

Forskning visar att innehållet i undervisningen för ämnet idrottsämnet inte har genomgått några större förändringar under de senaste 20-30 åren, trots att nya läroplaner och kursplaner har tagits fram. (Meckbach 2004, s. 95-97) Den nuvarande kursplanen i idrottsämnet i Lpo94 är skriven utifrån övergripande mål för ämnet. De enda specifika moment som omnämns är simning, friluftsliv och dans, men det moment som främst förekommer i undervisningen är olika bollspel. (Lundvall, Meckbach & Thedin-Jakobsson 2002, s. 19) Exempelvis visar studier gjorda i den nationella utvärderingen av ämnet idrottsämnet att majoriteten av eleverna uppger att de kan simma och orientera, medan en mindre andel säger att de kan dansa. (Ericsson 2005, s. 145) Samtidigt visar Sandahls studie att mängden dans i ämnet idrottsämnet har ökat från år 1968 till år 2001 (Sandahl 2004, s. 51-53). Dans är tydligt framskrivet i kursplanen vilket gör att dans bör vara en stor del av undervisningen. Den forskning som vi har hittat tyder på olika faktorer som påverkar dansundervisningen i ämnet idrottsämnet. Det finns väldigt lite forskning som handlar om dansundervisningen under tidigare läroplaner och hur utvecklingen av dans i idrottsämnet har sett ut fram till idag. Eftersom detta område är utforskat så motiverar det valet av vår studie.

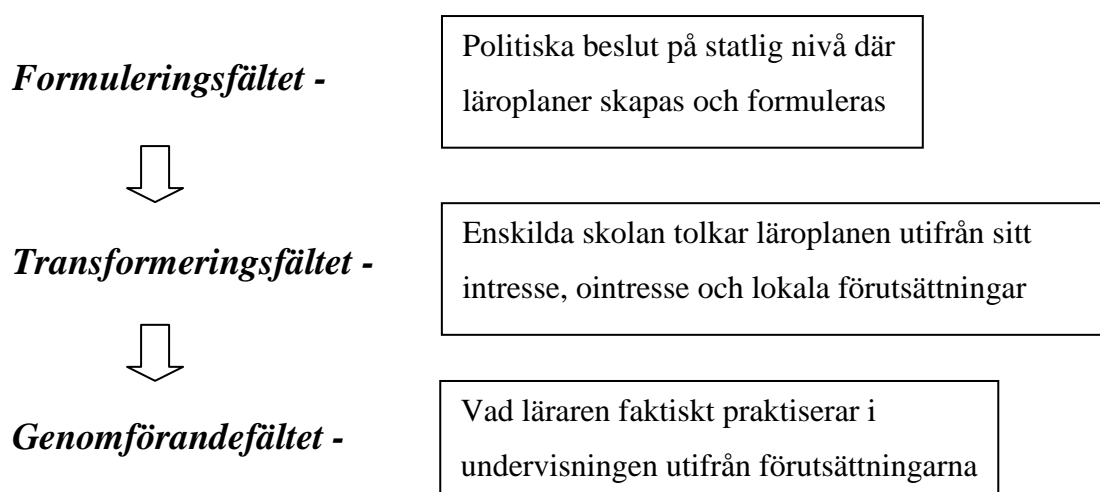
1.4 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur dansundervisningen utvecklats i idrottsämnet från Lgr62 till Lpo94.

- Hur har dans framskrivits i kursplanerna från Lgr62 till Lpo94?
- Vilken uppfattning har idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 om dans som moment i undervisningen?
- Vilka förutsättningar och faktorer upplever idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 påverkar undervisningen i dans?
- Hur bedrivs dansundervisningen av idrottslärare utbildade från Lgr69 till Lpo94 enligt dem själva?

1.5 Teoretisk utgångspunkt

När vi genomför vår studie utgår vi ifrån ramfaktorteorin. Den belyser det som begränsar skolan som organisation för att kunna uppnå en undervisning som resulterar i att eleverna når målen. Ramfaktorteorin förklarar sambanden mellan undervisningens ramar såsom tid, innehåll, gruppstorlek och dess resultat. Beroende på vilka undervisningsramar som finns är resultaten av undervisningen varierande och vissa mål kan vara ouppnåeliga. I en större omfattning kan ramfaktorteorin användas för att kunna förklara konsekvenser av politiska beslut på undervisning och utbildning. (Lindblad, Linde & Naeslund 1999, s.93-102) Följande figur förtydligar ramfaktorteorins innebörd.

Figur 1 - Visar ramfaktorteorins tre olika steg: *formulering* -, *transformering*- och *genomförande fältet*.

Läroplaner formuleras på statlig nivå och beskriver ett visst innehåll som är kopplat till bl.a. timplaner, den här nivån kallas *formuleringsfältet*. Resultatet av undervisningen beror på ramar från läroplanen, skolans och lärarnas förutsättningar. Utifrån förutsättningarna tolkas läroplanen där tillägg och frådrag görs, samt där intresse och ointresse styr, *transformeringsfältet*. Vid tolkning av läroplanerna går innehållet från diffust till mer detaljerat. Vad läraren praktiserar utifrån förutsättningarna har också betydelse för undervisningens resultat, *genomförandefältet*. (Lindblad, Linde & Naeslund 1999, s.93-102)

I vår studie kommer vi att beröra alla tre fälten. Genom textanalys av läroplanerna kommer vi att befinna oss på *formuleringsfältet*. När vi intervjuar våra undersökningsdeltagare får vi en inblick i deras kunskap, intresse och förutsättningar, samt vad de i verkligheten praktiserar i

undervisningssituationen. Därigenom kommer vi även beröra *transformeringsfältet* och *genomförandefältet*. Vår teoretiska utgångspunkt nyanseras i våra frågeställningar.

2. Metod

2.1 Urval

Det första urvalet som vi gjorde var att inrikta oss på grundskolan eftersom vi utbildar oss till idrottslärare för de yngre åldrarna. Urvalet för textanalysen baseras på alla kursplaner i idrottsämnet från varje läroplan från Lgr62 till Lpo94. Ingen av kursplanerna utelämnas vilket gör att vi får en bra helhetssyn över deras innehåll. Urvalet för intervjuerna skedde utifrån ett flertal inklusionskriterier. För att få en bredare undersökning valde vi att intervjua lärare med olika bakgrund vad gäller lärosäte för deras lärarutbildning, under vilken läroplan utbildningen genomfördes och om de är kvinna eller man. Vi ville att varje intervjuperson skulle vara unik för att påträffa särskiljande och eventuellt avvikande företeelser (Hassmén & Hassmén 2008, s. 105).

Vi har intervjuat fyra idrottslärare. Den första är en kvinnlig lärare som utbildades vid GIH i Stockholm under Lgr69, hon benämns KLgr69, och har även arbetat under Lgr80, samt Lpo94. Hon är en vfu-handledare som vi kände till sedan tidigare och har arbetat som idrottslärare från år 1972 till 2010 i både grundskola och gymnasiet, men senast med skolår 1-5. Hon har utöver sin lärarutbildning deltagit kvällskurser som ung och gått på fortbildning inom dans. Hennes idrottsliga bakgrund består av friidrott, mestadels diskuskastning. Den andra intervjupersonen är en kvinnlig lärare som utbildades vid GIH i Stockholm under Lgr80, hon benämns KLgr80. Vi ville ha med en lärare som vi visste hade ett stort intresse för dans och genom vår vfu-samordnare från GIH fick vi tips om henne. Hon har arbetat som idrottslärare sedan år 1982. KLgr80 har mycket erfarenhet av dans eftersom hon har arbetat som utbildare, koreograf, skrivit böcker om dans och försöker ständigt gå kurser för att vara uppdaterad om aktuella danser. Hennes idrottsbakgrund består av dans, basket och friidrott. Via en person som också är lärare fick vi kontakt med den tredje intervjupersonen, som är en manlig lärare som utbildades vid Lärarhögskolan i Stockholm under Lpo94, han benämns MLpo94. Han började arbeta som lärare i idrottsämnet 2006 på högstadiet, men arbetar nu med år 3-7. Han har fått sina danskunskaper under sin lärarutbildning och hans idrottsliga bakgrund består av fotboll. Den fjärde intervjupersonen är en manlig lärare utbildad under Lgr80 och är utexaminerad från GIH i Örebro, han benämns MLgr80. Sedan han tog

lärarexamen år 1987 har han hittills arbetat som idrottslärare i 20år, mest med skolår 1-6 och gymnasiet, men just nu med år 3,6 och 9. Förutom sin lärarutbildning har han gått viss fortbildning inom dans och hans idrottsbakgrund består av bollsporter.

Vår förhoppning var att intervjua en kvinnlig och en manlig lärare från Lgr62 och en manlig och en kvinnlig från Lpo94 som är utexaminerade från olika lärosäten. Anledningen till vårt önskade urval var att vi ville få en stor spridning av lärarna ur ett långt tidsperspektiv. Det var dock svårt att hitta verksamma lärare utbildade på Lgr62, men eftersom Lgr69 är snarlikt kan det ge oss en bra helhetsbild ändå. Vi hade problem att hitta en manlig lärare från de tidigare läroplanerna som var utexaminerad från ett annat lärosäte än GIH i Stockholm eftersom det redan var representerat. Den tidigast utbildade manliga läraren som vi kunde hitta är utbildad under Lgr80. För att underlätta arbetet ville vi att lärarna skulle vara verksamma i Stockholmsområdet.

2.2 Datainsamlingsmetod

Vi har genomfört en kvalitativ studie med textanalys och intervju som metod. En kvalitativ studie innebär att metoden utgår ifrån tolkningar av hur människor föreställer sig världen (Hassmén & Hassmén 2008, s. 104). Textanalysen använder vi för att studera hur dans har framskrivits och omnämnts på ett djupare plan i kursplaner från Lgr62 och fram till dagens läroplan, Lpo94 (Johansson & Svedner 2006, s. 64). I och med vår textanalys av kursplaner som skapats på högre instans har vi berört *formuleringsfältet* som är det första steget i ramfaktorsteorin, vår teoretiska utgångspunkt för arbetet. Intervjuer använder vi för att ta reda på hur idrottslärare med längre och kortare arbetserfarenhet arbetar med dans, samt vilka uppfattningar, attityder och kunskaper de har om momentet. Den metod som lämpar sig bäst för denna del av vår studie är därför kvalitativ intervju som förhoppningsvis ger intressanta och lärrika resultat om lärarens värderingar, attityder, uppfattningar och intressen (Johansson & Svedner 2006, s 41). Genom intervjuerna berör vi andra och tredje steget i ramfaktorteorin, *transformeringsfältet* och *genomförandefältet*. I och med att vi får ta del av intresse, förutsättningar och formuleringar av lokala kursplaner så berör vi *transformeringsfältet*. Utifrån lärarnas berättelse om hur lektionerna har genomförts berörs även *genomförandefältet*.

Intervjutypen som vi har valt är en kvalitativ forskningsintervju som till viss del är strukturerad. Det innebär att vi följer fasta teman med underfrågor som inte nödvändigtvis

behöver följa någon speciell ordningsföljd. Strukturen ger en viss säkerhet för att få intervjuer som kan bearbetas och jämföras med varandra, samt att det finns möjligheter att oväntade företeelser dyker upp. (Krag-Jacobsen 1993, s. 19) Intervjuguiden (se bilaga 2) skapades delvis med hjälp av att se hur andra intervjuguides sett ut, utifrån feedback av en person som har erfarenheter av kvalitativ forskningsintervju och utifrån våra frågeställningar. De begrepp som vi använder i studien när det gäller vilka olika typer av dans idrottslärarna använder är: uttrycksform, umgängesform och träningsform (Nyberg 2009, s. 17-18).

2.3 Dataanalys

Läroplanerna och kursplanerna är de dokument som skolan och lärare ska följa i sitt arbete. Dessa är formulerade på politisk nivå vilket är det första steget, *formuleringsfältet*, i vår teori. När vi gjorde närläsningen av kursplanerna fann vi olika delar som vi kopplade till dans. Enligt oss handlar dans om estetiskt uttryck, rörelsemönster, kroppsuppfattning och kulturarv. Efter närläsningen av kursplanerna kategoriserade vi stoffet under återkommande teman.

Intervjuerna analyserades utifrån teman som vi skapade från intervjuguiden. Varje frågeställning i studien hade egna teman. Frågeställningen som lyder: Vilken uppfattning har idrottslärare om dans utbildade under Lgr69 till Lpo94 har fyra teman. Vikten av dans och varför, kursplan och bedömningsgrunder, mängden dans, terminsplanering är teman som berör det andra steget, *transformeringsfältet*. Eftersom att de nationella kursplanerna ska tolkas och en terminsplanering ska utarbetas kommer delvis lärarnas egna intresse eller ointresse att påverka undervisningen och mängden dans.

Kunskap, utbildning, elevbemötande, yttre och inre faktorer, bekvämlighet och upplevelser, dans på skolan var teman som användes för att kunna besvara frågeställningen: Vilka förutsättningar och faktorer upplever idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 påverkar undervisningen i dans? Även dessa teman berör *transformeringsfältet*, eftersom dessa påverkar vilka förutsättningar läraren har att bedriva dansundervisning.

Innehåll, metoder, dansformer var teman som användes för att besvara frågeställningen: Hur bedrivs dansundervisningen av idrottslärare utbildade från Lgr69 till Lpo94 enligt dem själva? Dessa teman berör det sista steget, *genomförandefältet*, i ramfaktorteorin eftersom temana belyser vad som verkligen sker på lektionerna.

2.4 Procedur

Vi bestämde ganska snabbt vårt område för studien, därefter försökte vi att hitta tidigare forskning som gjorts på området. Utifrån den tidigare forskningen formulerade vi ett syfte med frågeställningar och kom fram till att textanalys, samt intervju var lämpliga metoder för studien. Det första steget i datainsamlingen var att börja med textanalysen. Alla läroplaner var lättillgängliga på GIH:s bibliotek. Vid textanalysen genomförde vi en kritisk närläsning. Där tittade vi på vad som betonades om dans och på vilket sätt, samt vad som har tagits med och vad som har uteslutits om dans i läroplanerna. Eftersom vi studerade läroplanerna från olika tidpunkter gjorde vi en komparativ undersökning, där vi studerade skillnader och förändringar över tid (Johansson & Svedner 2006, s. 65).

Utifrån frågeställningarna formulerade vi intervjuguiden som vi sedan bad en av våra lärare att titta på för att få feedback. Därefter kontaktades våra intervjupersoner via telefon och mail. För att säkerställa att vår intervjuguide skulle besvara våra frågeställningar genomfördes en pilotintervju med en verksam idrottslärare som är bekant till oss.

Innan intervjuerna påbörjades informerades intervjupersonerna om att de när som helst kunde välja att avbryta intervjun, samt att de i redovisningen av arbetet kommer vara anonyma. För att vi skulle få bra svar vid intervjun skickades intervjufrågorna ut några dagar innan den skulle äga rum till alla, utom till den manliga läraren utbildad under Lpo94. Skälet till att han inte fick ta del av intervjufrågorna innan var för att vi kom på det efter att intervju med honom genomförts. Därmed kunde de resterande intervjupersonerna förbereda sig och plocka fram eventuellt material om de ville och hade möjlighet. Alla intervjuer spelades in på två enheter, diktafon och mobil, för att ha en backup om det skulle bli något fel på inspelningen. Den första intervjun med MLpo94 tog ca 17min, den andra med KLgr69 50 min, den tredje med KLgr80 50 min och den sista med MLgr80 tog 19 min. Alla intervjuer genomfördes på respondentens arbete, förutom intervjun med KLgr69 som genomfördes i hennes hem. Det var alltid samma person som ställde frågorna vid intervjuerna. Den andra av oss var alltid med på intervjuerna och gjorde eventuella noteringar.

Efter att intervjuerna genomförts, transkriberades de och sedan analyserades de transkriberade intervjuerna utifrån teman vi skapat från intervjuguiden som i sin tur formulerats utifrån frågeställningar i studien.

2.5 Reliabilitet och validitet

För att få en så hög reliabilitet som möjligt har vi beskrivit vår process detaljerat och noggrant. Det möjliggör för andra forskare att komma fram till liknade resultat genom att använda samma tillvägagångssätt och metod. Om så är fallet så har en hög reliabilitet uppnåtts. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 136)

Eftersom vi har valt två kvalitativa metoder för studien, innebär det att det är våra tolkningar som styr resultatet i stor utsträckning. Det vi har tolkat kan andra personer tolka på ett annat sätt och därmed få fram ett annat resultat. När textanalysen av läroplanerna genomfördes letade vi efter vad som skrevs om dans. Detta medför större svårigheter att uppnå en hög reliabilitet eftersom andra forskare kan tolka resultaten annorlunda. Vi som är författare till studien har båda analyserat kursplanerna och tillsammans diskuterat fram ett resultat. Detta gör resultatet mer tillförlitligt, men för att få en så exakt textanalys som möjligt krävs det fler oberoende läsare (Johansson & Svedner 2006, s. 65). Det har vi inte haft tillgång till i vår undersökning.

Under intervjuerna deltog vi båda författare och det var samma person som ställde frågorna vilket medför att alla intervjutillfällen genomfördes på samma sätt. Vid transkriberingen delades arbetet upp, då vi tog två intervjuer var, men var och en analyserade alla fyra intervjuer. Därefter diskuterades resultatet tillsammans. De analyser som vi gjort var och en för sig stämde överens med varandra, vilket gör resultatet mer pålitligt. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 136)

Eftersom antalet respondenter endast är fyra och att det endast är två forskare som har analyserat kursplanen blir det svårt att generalisera resultatet. Vårt syfte är att studera fyra lärare i idrottsämnet som kommer ifrån olika miljöer och ger olika perspektiv på dans i skolan. Vi har lagt stor tid och fokus på att utforma en intervjuguide, genomföra intervjuerna och transkribera dem, samt att analysera kursplanerna och transkriberingen av intervjuerna. Detta för att ge oss en djupare förståelse och bli tillräckligt insatta i ämnet så att vi ska kunna föra en trovärdig diskussion i slutet av studien. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 155-156) I en kvantitativ studie där en större mängd övergripande resultat samlas in och analyseringen av resultatet sker genom mer exakta svar från ex. enkäter, innebär det att förutsättningarna för att få en hög reliabilitet är större i en kvantitativ studie. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 135)

Vi som författare är lärarstudenter, blivande lärare i idrottsämnet, och är därför relativt insatta i skolans värld. Eftersom att vi har ett intresse för vår kommande yrkesroll där vi ska undervisa i bl.a. dans, att vi har varit ute på skolor och praktiserat, samt upplevt undervisningssituationer i dans gör att ämnet inte är främmande för oss. Detta kan i sin tur göra studien mer trovärdig. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 158)

3. Resultat

Resultatet presenteras med varje frågeställning var för sig. I första frågeställningen finns det tabeller som tydligt visar innehållet i varje kursplan. De andra frågeställningarna presenteras med hjälp av underrubriker och figurer där bl.a. citat redovisas.

3.1 Hur har dans framskrivits i kursplanerna?

Resultatet som presenteras nedan kommer från de nationella kursplanerna som verksamma lärare under 1960-talet fram till idag varit tvungna att följa i sitt arbete. Detta är den första nivån som påverkar lärarens arbete och i slutändan vad som genomförs på lektionerna. Vilket också är det första steget i ramfaktorteorin, *formuleringsfältet*. Frågeställningen redovisas utifrån tabeller och text som utformas efter återkommande teman från textanalysen av kursplanerna.

Tabell 1 - Visar övergripande mål i de olika kursplanerna som berör eller kopplas till momentet dans och om dans finns med som enskilt moment i kursplanerna.

Lgr62	<u>Mål:</u> I undervisningen i gymnastik ska ett ekonomiskt och estetiskt rörelsesätt eftersträvas för att befrämja en god kroppsbehärskning. <u>Dans som moment:</u> I denna kursplan finns inte dans med av de fem moment som omnämns på lågstadiet, på mellanstadiet är dans ett av nio moment och på högstadiet ett av åtta.
Lgr69	<u>Mål:</u> I undervisningen i gymnastik ska ett ekonomiskt och estetiskt rörelsemönster eftersträvas. <u>Dans som moment:</u> I denna kursplan finns inte dans med av de sex moment som omnämns på lågstadiet, på mellanstadiet är dans ett av nio och på högstadiet ett av åtta moment.
Lgr80	<u>Mål:</u> Genom undervisningen skall eleverna lära känna grundformerna för rörelse och tillägna sig ett funktionellt rörelsesätt. De skall få möjlighet att uppleva rytm, i rörelse uttrycka känslor och sinnesstämningar, samt utveckla sin självtillit och skapade förmåga. <u>Dans som moment:</u> I denna kursplan är dans ett av tio moment som finns med på alla stadier.
Lpo94	<u>Mål:</u> Skolan skall i sin undervisning i idrott och hälsa sträva efter att eleven utvecklar och fördjupar sin rörelseförmåga och lust att röra sig samt stimuleras att ge uttryck för fantasi, känslor och gemenskap, att eleven utvecklar en god kroppsuppfattning, samt att eleven lär känna olika former av lekar, danser och idrottsformer i olika kulturer <u>Dans som moment:</u> I denna kursplan är dans ett av tre moment som omnämns och ska finnas med på alla stadier.

Som visas i tabell 1 kan vi se att i Lgr 62, Lgr69 och Lgr80 har dans varit ett av flera huvudmoment i kursplanen, men i och med att Lpo94 infördes så minskade antalet nämnda moment till tre och dans är ett av dem. Genomgående i de övergripande målen i Lgr62, Lgr69

och Lgr80 är att ämnet ska främja ett funktionellt och estetiskt rörelsesätt. I Lpo94 uttrycks liknande innehåll men där står det att eleven ska utveckla och fördjupa sin rörelseförmåga. I Lgr80 och Lpo94 nämns även att ämnet ska ge eleverna möjlighet att uttrycka sig. Det sistnämnda övergripande målet i Lpo94 är mer specifikt till skillnad från de tidigare kursplanerna.

Tabell 2 – Visar vad dansundervisningen ska innehålla på de olika stadierna som berör eller kopplas till momentet dans enligt de olika kursplanerna.

Lgr62	<u>Lågstadiet</u> : Rörelse i improvisation utan eller till musik. <u>Mellanstadiet</u> : Sånglekar och enkla folkdanser, samt rörelseimprovisation utan eller till musik. <u>Högstadiet</u> : Svenska och utländska folkdanser, enkel form av sällskapsdans, samt rörelseimprovisation utan eller till musik.
Lgr69	<u>Lågstadiet</u> : Improvisationsuppgifter och sånglekar. <u>Mellanstadiet</u> : Sånglekar, enkla folkdanser och improvisationsuppgifter. <u>Högstadiet</u> : Svenska och utländska folkdanser, improvisationsuppgifter och enkel form av sällskapsdans.
Lgr80	<u>Lågstadiet</u> : Improvisationsuppgifter, sånglekar, grundsteg, smådanser och danser som eleverna själva hittar på. <u>Mellanstadiet</u> : Sånglekar, men också svenska och utländska folkdanser, gammal och modern dans, improviserande danser, samt övning i att leda dans. <u>Högstadiet</u> : Övningar så att eleverna får ett utökat förråd av danser och fortsatt övning i att leda danser, samt modedanser.
Lpo94	Kursplanen har inget specifikt innehåll utan istället uppnåendemål för årskurs 5 och 9. Att utföra enkla danser och rörelseuppgifter till musik är ett mål som elever ska uppnå för det femte skolåret, samt kunna delta i dans och kunna utföra lämpliga rörelseuppgifter är ett uppnåendemål för det nionde skolåret.

Som tabell 2 visar är innehållet i de tre första kursplanerna, Lgr62, Lgr69 och Lgr80, beskrivet mer detaljerat än i Lpo94 där endast uppnåendemål anges och de i sig är inte speciellt specifika. Kursplanerna i Lgr62, Lgr69 och Lgr80 är relativt lika varandra, men Lgr 80 skiljer sig i och med att eleverna får öva sig i att leda danser.

Tabell 3 – Visar de delar i kursplanerna som beskriver varför dansundervisning bör bedrivas och hur.

Lgr62	Under avsnittet estetisk fostran står det att ”det bör vara lika naturligt att eleverna lär sig att röra sig vackert och ändamålsenligt, som att de lär sig att tala och skriva vårdat.” Ämnet ska bidra till en estetisk fostran där eleverna ska lära sig att röra sig på ett funktionellt sätt. Ett funktionellt sätt är ofta ett vackert sätt att röra sig. Dansen anses vara ett verktyg för att lära eleverna att föra sig med stil och hållning i vardagen. Från och med åk 5 hade pojkar och flickor skild undervisning, men det var lämpligt att ibland låta pojkar och flickor ha en gemensam lektion i dans. Detta för att minska klyftan som ansågs finnas mellan könen.
Lgr69	I kursplanen står det uttryckt att ”det bör vara lika naturligt att eleverna lär sig röra sig vackert och ändamålsenligt, som de lär sig skriva och tala vårdat”. Dans som aktivitet kan användas för att utveckla förståelse för rörelsen som ett konstnärligt uttrycksmedel. Genom improvisationsuppgifter bör elevernas fantasi och självkänsla utvecklas
Lgr80	Inget omnämns.
Lpo94	Ämnets karaktär och uppbyggnad bygger på att ge eleverna ”en positiv upplevelse av rörelse och rytm. Som är i sin tur en grund för individuella och kollektiva övningar och främjar på så sätt såväl den improvisatoriska och estetiska som den motoriska förmågan.”

I tabell 3 framkommer att i Lgr62 och Lgr69 anses dansen vara ett moment som ska fungera som ett verktyg för att lära eleverna att röra sig vackert och stilfullt i vardagen, vilket uttrycks som viktigt. I Lgr69 så läggs det också stor fokus på att kunna uttrycka sig och att utveckla självkänslan. I Lpo94 så framskrivs den estetiska förmågan, men inte med samma vikt som i Lgr62 och Lgr69, och att eleverna ska få positiva upplevelser av rörelse och rytm. I Lgr80 omnämns inget om varför och hur dansundervisning ska bedrivas.

Tabell 4 – Visar förutsättningar och begränsningar som omnämns i kursplanerna för dansundervisning.

Lgr62	Under tiden för Lgr62 så borde undervisningen innehålla dans om förutsättningar för läraren fanns. Om det fanns elever som inte kunde delta i dansundervisningen av principiella skäl så fick de avstå.
Lgr69	Beroende på elevernas förutsättningar och intresse så avgörs omfattning och vilka typer av improvisationsuppgifter som genomförs. I kursplanen framgår det att inomhusperioderna bör innehålla dans.
Lgr80	Inget omnämns.
Lpo94	Inget omnämns.

Som tabell 4 visar kan vi se att i Lgr62 och Lgr69 nämns det faktorer som kan påverka och begränsa dansundervisningen, vilket det inte gör i Lgr80 och Lpo94. I Lgr62 och Lgr69 finns det faktorer som handlar om elevernas förutsättningar. I Lgr62 nämns även lärarens förutsättningar och i Lgr69 framskrivs det att momentet dans bör finnas med.

3.2 Vilken uppfattning har idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 om dans i idrottsämnet?

Denna frågeställning berör det andra steget i ramfaktorteorin, *transformeringsfältet*, eftersom lärarnas inställning och intresse för dans har stor betydelse för hur mycket dans som förekommer i idrottsämnet. Därför presteras bl. a. mängden dans lärarna har i sin undervisning under denna frågeställning.

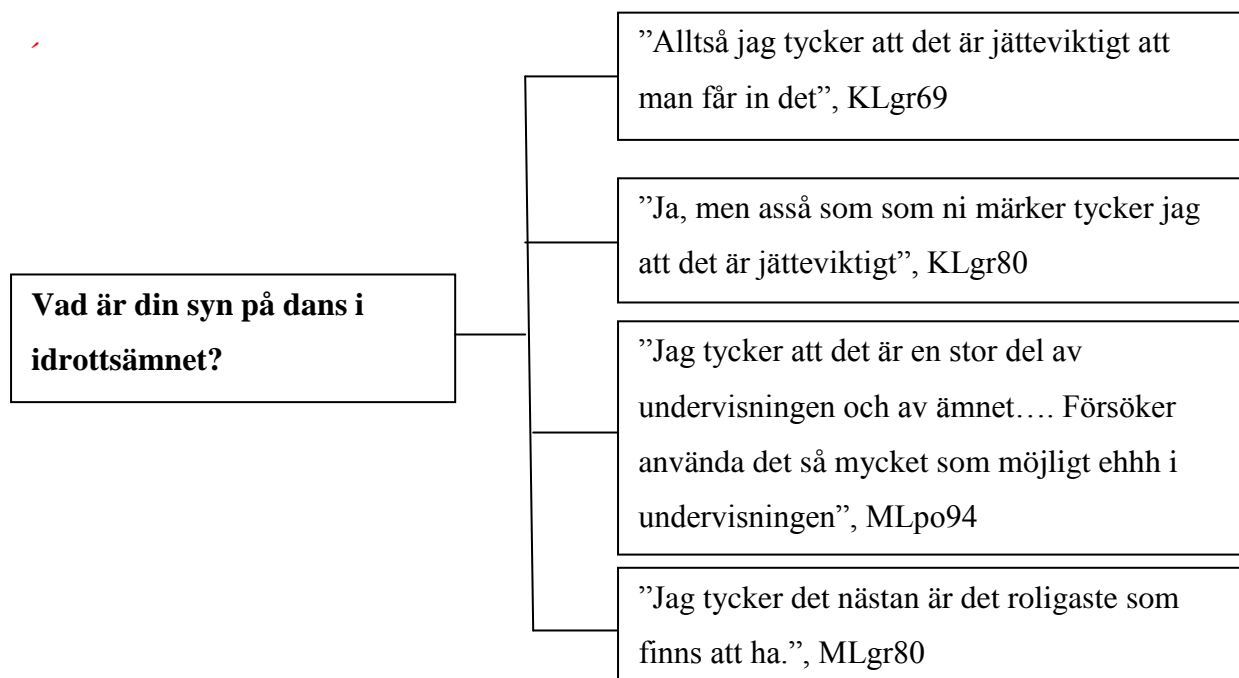
3.2.1 Lärarnas kunskaper inom momentet dans

Kunskapen om dans varierar mycket mellan de intervjuade lärarna. KLgr80 har arbetat mycket med dans, både i och utanför skolan. Hon har själv varit aktiv dansare och går ständigt fortbildningskurser för att uppdatera sig med det senaste. KLgr69 och MLgr80 har hämtat mycket av sina kunskaper om dans från sin långa arbetserfarenhet som lärare. KLgr69 har gått några fortbildningar inom dans och MLgr80 har gått någon enstaka kurs. MLpo94 är den som har minst erfarenhet inom dans och han har inte gått på någon fortbildning utöver danskunskaperna han fått från lärarutbildningen. Samtidigt har han också inte lika lång arbetserfarenhet som de andra respondenterna.

3.2.2 Lärarnas syn på dans i idrottsämnet

Lärarna använder olika arbetssätt när de arbetar med dans. KLgr80 arbetar hela tiden med att utveckla dansen i skolan, just nu arbetar hon med att starta en dansprofil. MLpo94 tar in externhjälp i de dansmoment som han känner sig osäker att undervisa i för att han tycker det är viktigt att eleverna får möjlighet att skapa sig ett intresse för dans. MLpo94 och MLgr80 uttrycker att just i momentet dans till skillnad från andra moment kan de se stora positiva attitydförändringar hos eleverna från början av lektionen till slutet. När de möts av de positiva attityderna från eleverna får de en stor energikick tillbaka vilket gör att de blir motiverade att bedriva dansundervisning. KLgr69 önskar att dans fanns med på fler ställen i skolan än på idrottslektionerna, exempelvis på fritids. Hon tycker att lärarna har en skyldighet

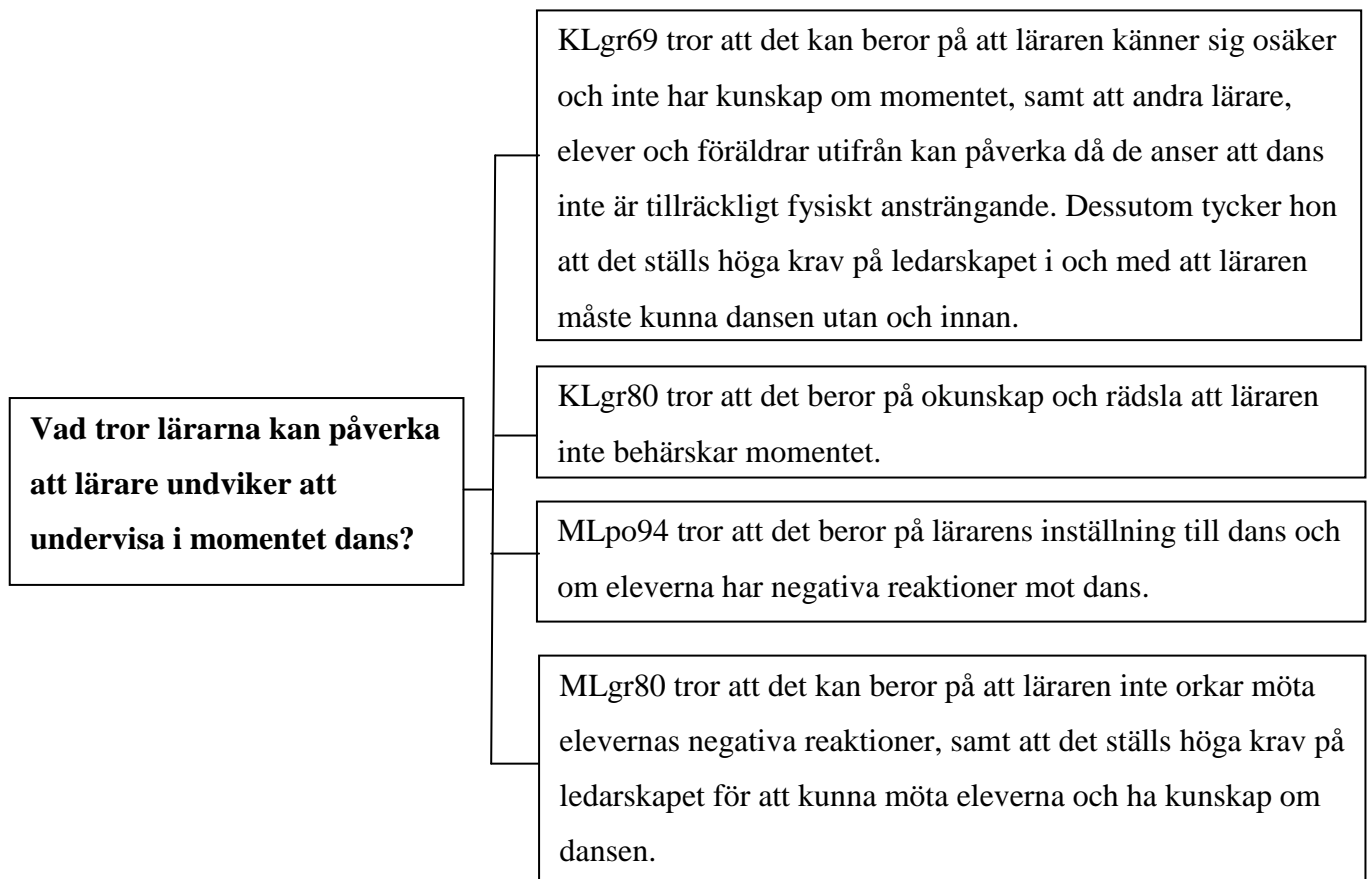
att introducera eleverna i dans och därför uppmanar hon lärarstudenter att träna på att undervisa i dans under praktikperioderna. Alla intervjuade lärare tycker att dans i skolan är viktigt och de tycker om att undervisa i ämnet. Som vi kan se i figur 2 så fick vi positiva svar från alla lärare när de svarade på frågan om vilken syn de har på dans i idrottsämnet.

Figur 2 - Lärarnas syn på dans i skolan

3.2.3 Lärarnas upplevelser av att undervisa i dans

Dans är "En utmaning som nästan alltid resulterar i glädje", uttrycker MLgr80, vilket är något som de andra lärarna instämmer i när de intervjuades. Utmaningen i undervisningen har att göra med att möta elevernas reaktioner. Alla intervjuade lärare känner sig bekväma i att undervisa i dans trots att de har olika lång erfarenhet av att undervisa i momentet. När de undervisar håller de bara i de danser som de känner sig säkra på. När vi frågade lärarna varför det kan vara så att en del idrottslärare undviker att undervisa i dans fick vi varierande svar. I figur 3 kan vi se att svaren var både återkommande och avvikande.

Figur 3 - Visar vad lärarna tror kan påverka att lärare undviker att undervisa i dans.

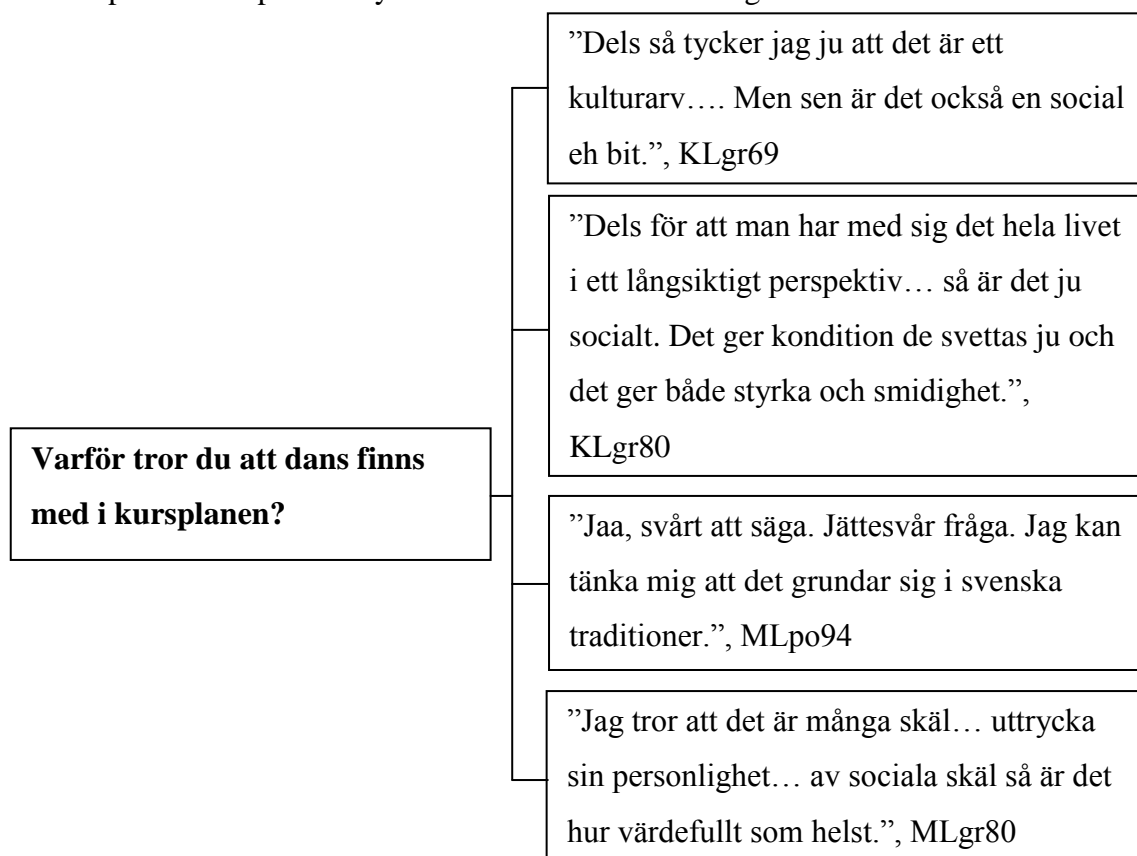
KLgr69 och KLgr80 tror att det beror på läraren och vilken kunskap den besitter. Gemensamt för MLpo94 och MLgr80 är att de tror att det bl.a. beror på att de inte vill möta de negativa reaktionerna hos eleverna. Både KLgr69 och MLgr80 tror att vissa lärare undviker att ha dans i idrottsundervisningen eftersom det ställs höga krav på ledarskapet när det gäller kunskap om själva dansmomentet. Lärarens inställning till dans kan också påverka omfattningen av dansmomentet i skolan menar MLpo94.

Som tidigare nämns så tror KLgr69 och KLgr80 att dansens omfattning i idrottsämnet har att göra med lärarens osäkerhet i momentet. Detta har de framförallt upplevt hos de manliga lärarna tidigare, men de upplever att det har förändrats till det bättre. KLgr80 tror att det bero på att lärarstudenterna får mer tips från lärarutbildningen nu. KLgr69 tror att anledningen är att dansmomentet numera inte bara innehåller pardans utan också andra typer av danser. KLgr80 tror även att många lärare får för sig att dans ska vara svårt, men det behöver det inte vara utan de enklaste räcker väldigt långt.

Utöver den dans som finns i undervisningen i idrottsämnet finns det även en gång per läsår någon form av extra arrangemang med dans som t.ex. temadag och kick off på de skolor som de intervjuade lärarna arbetar/senast arbetade på.

3.2.4 Varför lärarna tror att dans finns med i kursplanen i idrottsämnet

I figur 3 kan vi se att de flesta lärarna har en ganska klar bild över varför de tror att dans finns med i kursplanen. MLpo94 uttrycker dock en osäkerhet i frågan.

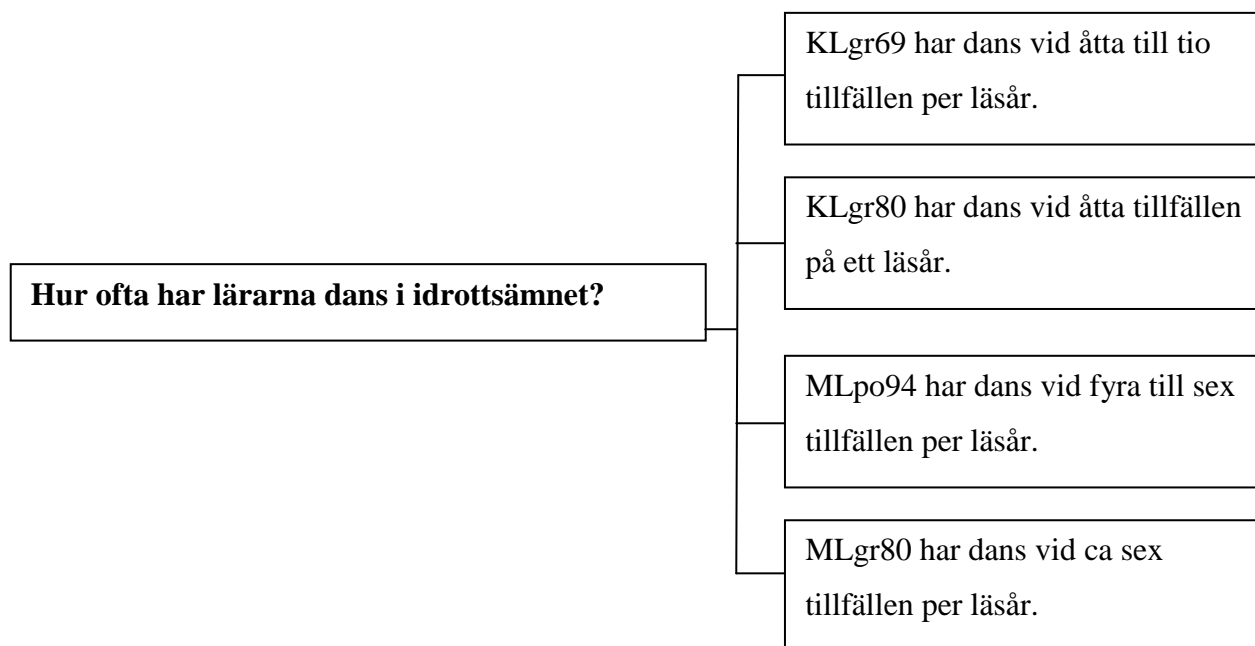
Figur 4 - Varför lärarna tror att dans finns med i kursplanen i idrottsämnet.

KLgr69, KLgr80 och MLgr80 använder dans som moment för att utveckla elevernas sociala förmåga. Det var bara KLgr80 som uttryckte att dans är ett bra moment för att utveckla elevernas fysiska förmåga och att dans är något som finns med hela livet. KLgr69 och MLpo94 uttrycker att dans står med i kursplanen för att dans är ett kulturarv och tradition som ska bevaras vilket även KLgr80 gör. MLgr80 uttrycker förutom den sociala utvecklingen att dans är ett bra sätt för att utveckla förmågan att kunna uttrycka känslor och tankar. Enligt KLgr69 är dans också viktigt för att lära sig hur en människa ska föra sig bland andra. De skolor som lärarna arbetar på har alla utarbetade lokala kursplaner i idrottsämnet, samtliga har dans framskrivet. MLgr80 vet dock inte vad det står i den lokala kursplanen på grund av relativt ny arbetsplats. På de skolor där KLgr80 och MLpo94 arbetar finns det särskilda bedömningsgrunder i dans, KLgr69 och MLgr80 har inte det.

3.2.5 Mängden dans som lärarna har i ämnet idrottsämnet

Varje terminsplanering som lärarna har innehåller dans, det gäller alla fyra intervjuade lärare.

Figur 5 - Visar hur ofta lärarna har momentet dans i ämnet idrottsämnet.

De två kvinnliga lärarna har upp emot tio tillfällen med dans under ett läsår vilket kan vara dubbelt så många tillfällen än vad de två manliga lärarna har. Alla intervjuade lärare förutom MLgr80 uttryckte att dans även används som uppvärmning på andra lektioner i idrottsämnet.

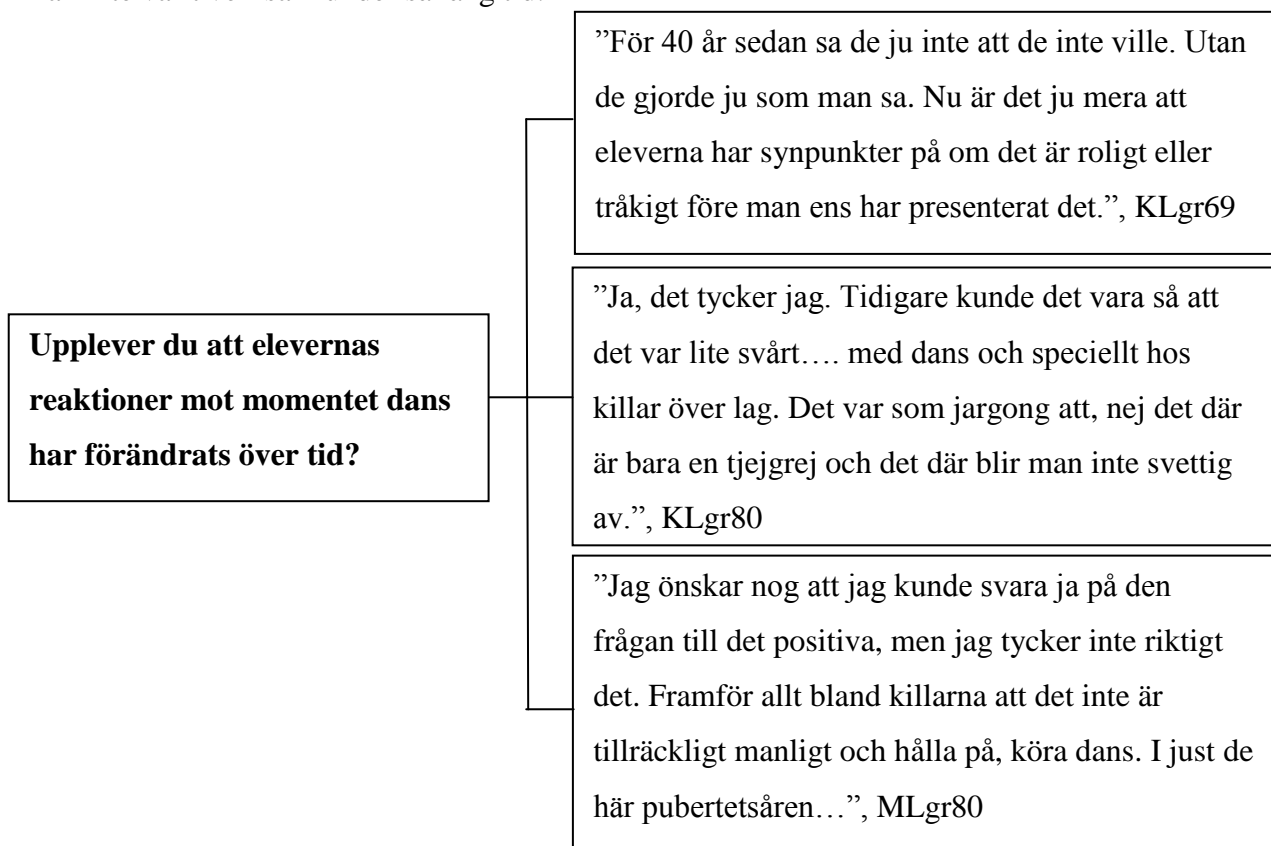
3.3 Vilka förutsättningar och faktorer upplever idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 påverkar dansundervisningen?

Resultatet som vi fått fram på denna frågeställning berör också *transformeringsfältet* i ramfaktorteorin, eftersom vilka förutsättningar som finns och vilka faktorer som läraren bör ta hänsyn till påverkar hur dansundervisningen genomförs.

3.3.1 Elevernas inflytande på dansundervisningen enligt lärarna

Alla fyra intervjuade lärare är överens om att av de reaktioner som finns hos eleverna mot dans är de flesta negativa. De negativa reaktionerna som finns bemöter KLgr69, KLgr80 och MLpo94 genom att påvisa för eleverna vad som står i kursplanen. Genom sin långa arbetserfarenhet tycker MLgr80 att han har funnit olika strategier för att möta reaktionerna. När KLgr69 möter de negativa reaktionerna försöker hon att inte lägga någon större vikt vid

dem. I figur 4 framgår det att KLgr69, KLgr80 och MLgr80 har olika upplevelser om hur reaktionerna har förändrats över tid. MLpo94s upplevelser redovisas inte i figuren eftersom han inte varit verksam under så lång tid.

Figur 6 - Lärarnas upplevelser om reaktionsförändringar över tid hos eleverna mot momentet dans.

Både KLgr69 och KLgr80 ser en positiv förändring hos eleverna för dansmomentet under den tid de arbetat som lärare. Samtidigt tycker MLgr80 att reaktionerna inte förändrats särskilt mycket. KLgr69 och KLgr80 tror att förändringen beror på att dans har blivit mer uppmärksammat medialt. KLgr80 tror också att elevernas reaktioner påverkas beroende på vilket sätt läraren undervisar. MLgr80 upplever att det är mest killar som har negativa reaktioner till dans. Enligt KLgr69 och KLgr80 försöker de tillmötesgå elevernas önskningar om dansundervisningen. Exempelvis genomför KLgr80 utvärderingar med eleverna för att få reda på deras synpunkter om undervisningen och försöker använda musik som eleverna gillar. MLpo94 och MLgr80 låter eleverna vara med och påverka dansundervisningen väldigt lite.

3.3.2 Yttre faktorer som lärarna tror kan påverka möjligheter till dansundervisning

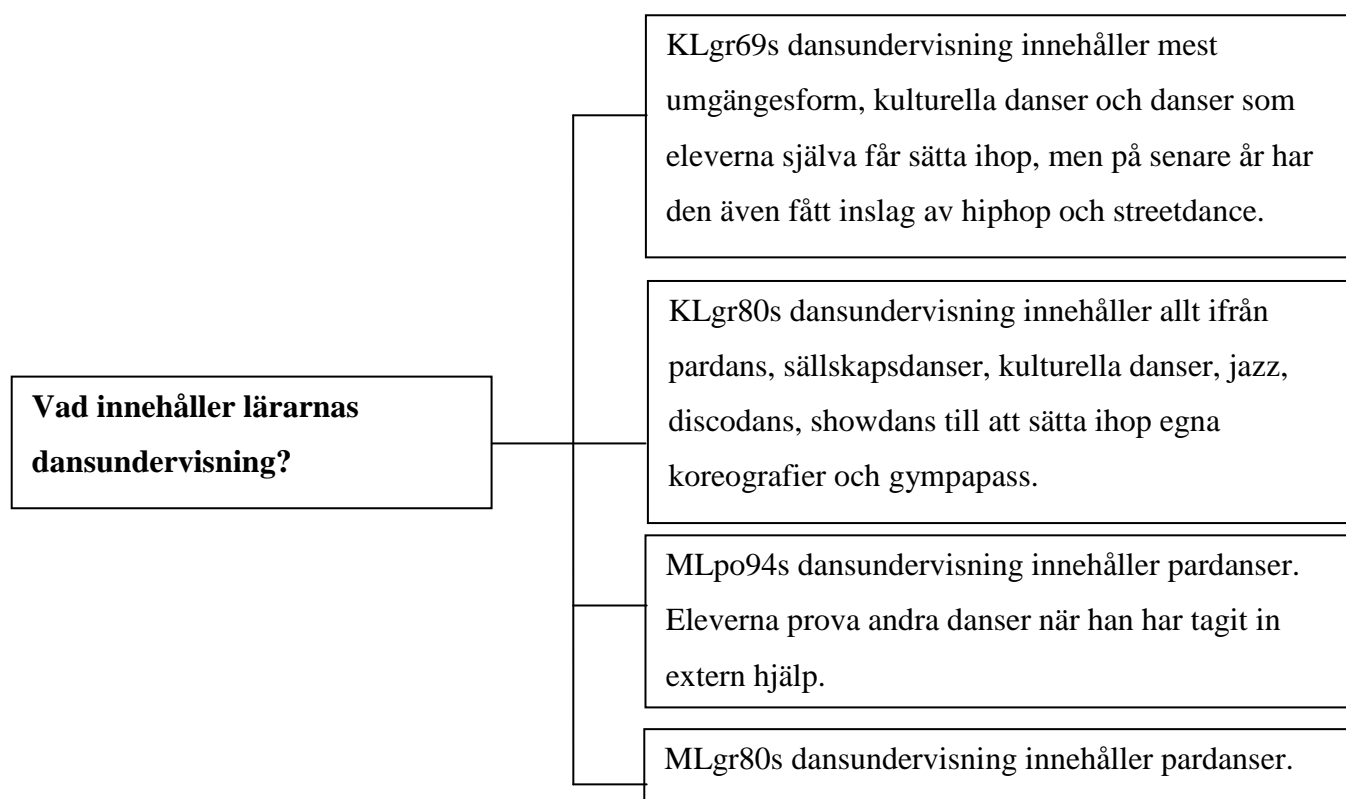
Samtliga fyra intervjuade lärare tycker att det är förhållandevis enkelt att undervisa i dans. Hur stor gruppen är och i vilken lokal som undervisningen sker spelar mindre roll. KLgr80 och MLpo94 tycker att det som behövs är bra musik. KLgr80 nämner också att lärarens engagemang är viktigt. Om läraren inte har tillräckliga kunskaper om dans och det finns andra på skolan som har mer kunskap, tycker MLpo94 att det är en bra förutsättning som bör utnyttjas. En annan faktor som KLgr69 nämner är att dansundervisningen kan påverkas av elever, lärare och andra vuxna utanför skolan som inte tycker att dans hör hemma i idrottsundervisningen. Lektionerna som samtliga lärare har med de yngre eleverna är ca 40-45min och de äldre har 60min, detta är också en faktor som kan påverka möjligheter till dansundervisning. Både de yngre och de äldre eleverna har två lektioner i idrottsämnet per vecka.

3.4 Hur bedrivs dansundervisningen av idrottslärare utbildade från Lgr69 till Lpo94 enligt dem själva?

Resultatet på denna frågeställning berör det sista steget i ramfaktorteorin, *genomförandefältet*, eftersom det visar vad som genomförs på danslektionerna enligt lärarna själva. Vad som lektionerna resulterar i påverkas delvis av vad som sker på *formuleringsfältet* och *transformeringsfältet*, men det beror också på hur läraren använder sig av sina förutsättningar, *genomförandefältet*.

3.4.1 Innehållet i dansundervisningen

Innehållet i dansundervisningen är varierande bland lärarna, men även vissa likheter finns.

Figur 7 - Visar vad lärarnas dansundervisning innehåller.

De intervjuade lärarna har pardans i sin dansundervisning, men MLpo94 och MLgr80 har endast pardans och ingen annan form av dans. KLgr69 och KLgr80 försöker att möta dansformer som ligger i tiden samtidigt som de också lär eleverna kulturella danser. KLgr80 har även teoretiska lektioner i dans och ett större arbete som ska göras av eleverna i år 9, samt ger eleverna studiematerial med frågor om varje dansperiod. För att låta eleverna använda sin kreativa förmåga låter KLgr69 eleverna skapa egna danser.

3.4.2 Metoder som lärarna använder i dansundervisning

Alla fyra intervjuade lärarna tycker att deras sätt att undervisa har förändras under sin tid som verksam lärare. På de skolor som KLgr80 och MLpo94 arbetar på får både tjejer och killar lära sig att föra och följa. Till skillnad från KLgr69 och MLgr80 som dansar med eleverna på ett mer traditionellt sätt, där killarna för och tjejerna följer. När de ska undervisa i pardans delar KLgr69 och MLgr80 in eleverna i par medan KLgr80 använder sig av memorykort som

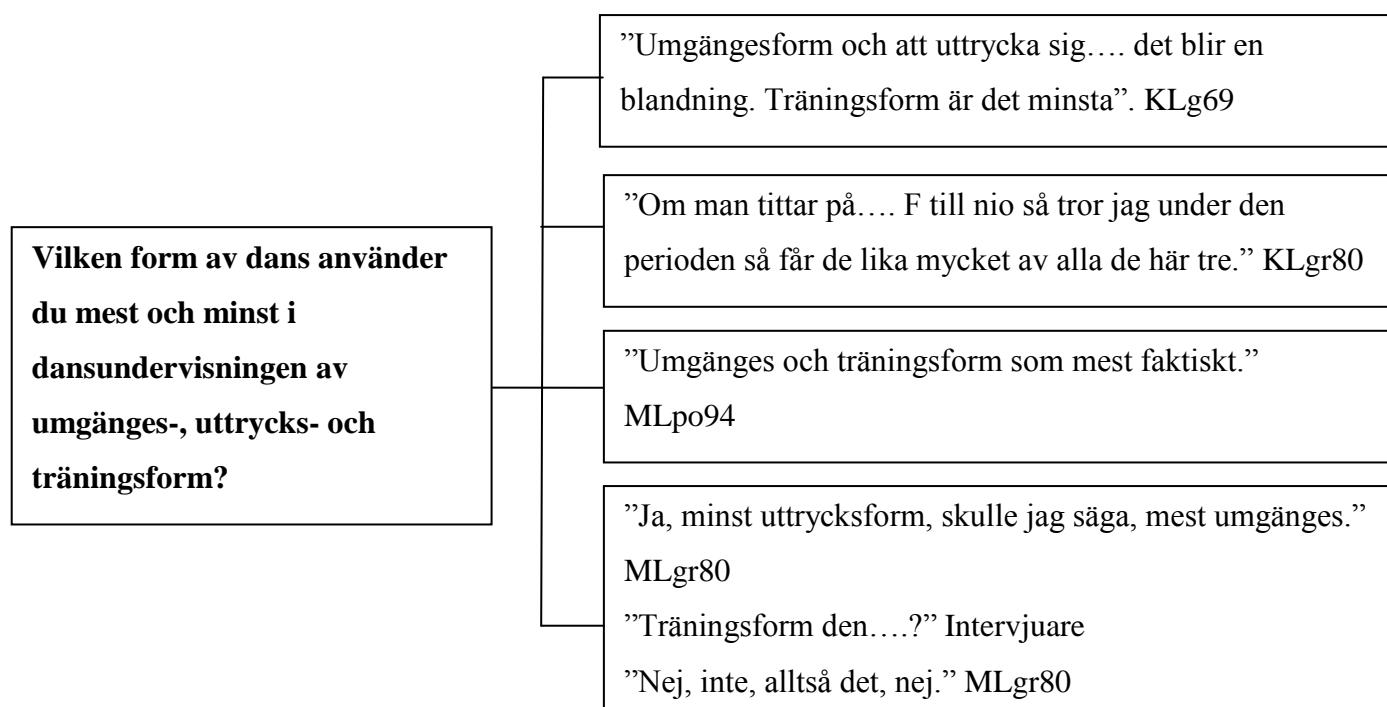
bestämmer vilka som ska dansa tillsammans. Samtliga intervjuade lärare tycker att det är viktigt att alla ska kunna samarbeta med varandra och att det inte spelar någon roll vem de dansar med. För att eleverna ska lära sig att samarbeta med varandra brukar KLgr69 låta eleverna byta danspartner ofta. Vilket även MLgr80 gör eftersom han lär elever att bjuda upp, detta gjorde även KLgr80 förut, men tog bort det ganska tidigt i undervisningen.

När KLgr69 och MLgr80 har elever som inte deltar i dansundervisningen får dessa elever andra uppgifter att utföra. MLgr80 tycker det är viktigt att de som inte deltar i dansundervisningen inte stör de som dansar och KLgr69 vill inte tvinga någon att dansa som tycker att det är obehagligt.

För att danslektionerna ska fungera bra och att eleverna ska vara fokuserade berättar KLgr69 bl.a. för eleverna vilken användning de kommer att få av dansen när de blir äldre. Hon berättar då om en gammal elev som kom fram till henne och sa att ”Du gjorde mig till kung på finlandsbåten! ....och alla brudar ville dansa med mig.” Han var väldigt tacksam för att hon hade lärt honom att dansa i skolan. KLgr69 försöker alltid anpassa svårighetsgraden i dansundervisningen till gruppen. MLgr80 använder en annan metod för att få eleverna fokuserade med att vara noggrann att inför varje danslektion tala om för eleverna vilket uppförande som accepteras under lektionerna. För att få med eleverna i dansundervisningen tycker MLpo94 att det är viktigt att den innehåller dans som intresserar eleverna. KLgr80 inför dansmomentet redan i de yngre åldrarna för att underlätta vidare dansundervisning i de äldre åldrarna. KLgr80 och MLpo94 tar också in hjälp utifrån för att få inspiration och hjälp med det dansmoment som de inte har tillräckliga kunskaper om.

3.4.3 Dansformer som lärarna har i sin dansundervisning

Något som är gemensamt för alla intervjuade lärare är att de anger att dans som umgängesform finns med i dansundervisningen.

Figur 8 - Visar vilken form av dans lärarna använder mest och minst i undervisningen.

KLgr80 är den enda som använder sig av alla tre typerna av dans; umgänges-, uttrycks- och träningsform lika mycket. Ingen av de manliga respondenterna har uttrycksform i sin undervisning, men det har de två kvinnliga respondenterna. KLgr69 och MLgr80 har ingen träningsform i sin undervisning, men det har KLgr80 och MLpo94.

4. Sammanfattande diskussion

Syftet med studien var att undersöka hur dansundervisningen utvecklats i ämnet idrottsämnet från Lgr62 till Lpo94. Vi är medvetna om att vår studie endast berör fyra lärare vilket gör att om någon skulle vilja göra om denna studie igen och få fram liknande resultat så beror det i stor utsträckning på urvalet av intervjupersoner och vad de har för bakgrund. Eftersom vi har valt två kvalitativa metoder för studien, innebär det att det är våra tolkningar som styr resultatet i stor utsträckning. Det vi har tolkat kan andra personer tolka på ett annat sätt och därmed få fram ett annat resultat. Vi har lagt tid på att beskriva hur vår process sett ut, från att

välja undersökningsområde till att komma fram till slutsatserna av studien. Eftersom vi har använt oss av ett teoretiskt ramverk, har det genomgående gett studien tydlighet och struktur.

Den sammanfattande diskussionen presenteras genom att vi diskuterar resultatet varje frågeställning för sig, utifrån tidigare forskning och teoretisk utgångspunkt. Därefter presenterar vi slutsatser av studien och ger förslag på vidare forskningsområden.

4.1 Hur har dans framskrivits i kursplanerna från Lgr62 till Lpo94?

Vad som sker på *formuleringsfältet*, i detta fall vad och hur dans framskrivs i kursplanerna har stor betydelse för vad dansundervisningen kommer att innehålla. Exempelvis vad som står i Lgr62 ger läraren andra förutsättningar för dansundervisning till skillnad från vad som står i Lpo94.

Kursplanerna i Lgr62, Lgr69 och Lgr80 har ett detaljerat innehåll till skillnad från kursplanen i Lpo94. Under de tre första läroplanerna hade lärarna ett ganska styrt innehåll vilket betyder att det fanns mindre möjlighet att välja metoder och vilket innehåll dansundervisningen skulle ha. I och med att lärarna hade relativt styrt innehåll kan vi tänka oss att undervisningen såg ganska lika ut på olika skolor, men samtidigt fanns det faktorer framskrivna i Lgr62 och Lgr69 som kunde påverka dansens förekomst. I Lgr62 beror det på om läraren hade förutsättningar för att bedriva dansundervisning, i Lgr69 sker undervisningen beroende på vilka förutsättningar och intresse som eleverna hade. Eftersom Lpo94 inte är särskilt detaljerad och ger lärarna en stor tolkningsfrihet kan innehållet i dansundervisningen vara väldigt varierad på olika skolor. Läraren kan därmed välja ganska fritt hur mycket och vilken typ av dans som undervisningen ska innehålla. Meckbach (2004, s. 95-97) skriver att undervisningen i idrottsämnet inte har förändrats särskilt mycket under de senaste 20-30 åren, trots att nya kursplaner införts. Vi ser att kursplanernas innehåll är relativt lika fram till Lpo94 där vilken typ av dans som läraren väljer att ha i undervisningen är väldigt fritt. Lärare som är utbildade under de äldre kursplanerna kan fortsätta att bedriva samma typ av dansundervisning som de alltid gjort och känner sig trygga med, eftersom Lpo94 tillåter lärarna att välja innehåll. Därför tror vi att innehållet i dansundervisningen inte kommer förändras i någon större utsträckning om inte läraren har ett intresse för dans och vill utveckla sina kunskaper genom fortbildning. Detta var även något som våra intervjuer visade eftersom de lärare som gått mer fortbildning också hade mer varierat innehåll i dansundervisningen. Vi

tror att det är viktigt att det finns ett varierande innehåll i dansundervisningen för att få eleverna intresserade och motiverade att dansa. Variation tror vi också är viktigt för läraren som undervisar för att den ska vara inspirerad och kunna förmedla glädjen i dansen till eleverna, samt att nå alla elever. Vi tror att en enformig undervisning gör att lärare tröttnar på att undervisa och orkar inte gå in med samma engagemang lektion efter lektion. Typen av dans som var aktuell när lärare utbildades under de tidigare kursplanerna skiljer sig från de danser som är aktuella nu, eftersom utvecklingen hela tiden går framåt. För lärare som är utbildade under de tidigare kursplanerna kan det vara fördelaktigt att fortbilda sig inom dans.

4.2 Vilken uppfattning har idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 om dans i idrottsämnet?

Lärarnas uppfattning om dans dvs. om de tycker det är viktigt eller inte, vilken kunskap de besitter och om de är intresserade har stor betydelse för vad som sker i *transformeringsfältet*. Detta påverkar bl.a. mängden dans i undervisningen.

Samtliga intervjuade lärare i vår studie uttrycker att dans är ett viktigt moment och har en positiv inställning till momentet. Nybergs artikel (2009, s. 17-19) visade också att de flesta lärare som hon intervjuat tycker att det är viktigt med dans. Alla fyra lärare i vår studie nämnde att de försöker ha med så mycket dans i undervisningen som det är möjligt. När vi fick fram hur ofta de faktiskt hade dans på idrottslektionerna så skilde det sig väldigt mycket mellan de kvinnliga och manliga lärarna. De två kvinnliga lärarna hade nästan dubbelt så mycket dansundervisning än de två manliga lärarna. Det kan ha att göra med de fördomar om dans som Dahlgren (1990, s.7-9) nämner, exempelvis att det är en tjejaktivitet och inget för killar. Vi tror att detta kanske kan visa sig även hos lärarna. Tittar vi på den idrottsliga bakgrunden hos de manliga lärarna så präglades den framförallt av bollsport. Forskning visar att ämnet idrottsämnet präglas av bollsport (Lundvall, Meckbach & Thedin-Jakobsson 2002, s. 19) och att det är de idrottsintresserade eleverna, mest pojkar som gillar bollsport, som i stor utsträckning påverkar innehållet i undervisningen. Det finns inget i vårt resultat som säger att det är så, men utifrån tidigare forskning (Larsson, Redelius & Fagrell 2007, s.114-115) är det tänkbart att lärarnas idrottsbakgrund kan ha betydelse för innehållet i undervisningen. Något som de kvinnliga lärarna, KLgr69 och KLgr80, som har lång erfarenhet i yrket nämnde var att de upplever att det har funnits en osäkerhet i att undervisa i

dans hos framförallt manliga lärare. Detta upplever de ändå har förbättrats när de har träffat manliga lärarstudenter på senare år, då de har verkat mer förbereda på uppgiften.

Lärarna i vår studie arbetar med dans på olika sätt. De lärare som vi intervjuade har en stor spridning i kunskap om dans och vilka arbetssätt som de använder. Erfarenheterna som lärarna har är allt i fråga om att ha varit instruktör i dans utanför skolans värld och arbeta för att starta en dansprofil på sin skola, till att endast ha fått kunskaper från lärarutbildningen och ofta tar in extra hjälp i dansundervisningen. MacLeans (2007, s. 108-109) studie visade att de danskunskaper som lärarutbildningen ger har stor betydelse för att kunna undervisa i momentet. Detta visade sig också hos en av lärarna som vi intervjuat som endast hade fått sina danskunskaper från sin lärarutbildning och därför ställs det krav på att lärarutbildningen ger de kunskaper som en lärare behöver.

Utifrån de intervjuer som Nyberg (2009, s.17-19) har gjort så uttryckte de flesta lärarna att de kände sig obekväma i att undervisa i dans, men det är intressant att de lärare som vi har intervjuat i vår studie uttrycker sig tvärtom. De känner sig bekväma i att undervisa i dans och det har att göra med att de väljer en nivå och de danser som de behärskar. Vi tror att lärare och lärarstudenter har fått för sig att dans är svårt och krångligt att undervisa i, men vår uppfattning är att det enkla kan räcka väldigt långt. Det är bättre att bedriva dansundervisningen utifrån vad läraren behärskar, än att göra det för svårt för sig och bli avskräckt från att fortsätta undervisa i momentet.

Läraren har ett ansvar att följa kursplanen i idrottsämnet och ska ha dans i undervisningen, samtidigt visar forskning (Lundvall, Meckbach & Thedin-Jakobsson 2002, s. 19) att andra moment än dans prioriteras i ämnet idrottsämnet. Alla lärare i vår studie är eniga om att det beror på läraren och om den väljer att ha dans eller inte på lektionerna. Enligt lärarna kan det bero på okunskap och rädsla eller att orka möta elevernas reaktioner, samt lärarens inställning till dans. För att undvika okunskap om momentet och rädsla i att undervisa i dans tror vi att det är viktigt att lärarstudenter tar tillfället i akt att under sin utbildning öva i att undervisa i momentet. På så sätt kan studenten under sin utbildning bygga upp sitt självförtroende i att undervisa i dans och samtidigt få handledning av lärare på högskolan, samt av handledare under praktikperioderna. Studien som MacLean (2007, s.108-109) gjort visar att ju mer praktisk erfarenhet som lärarstudenter besitter desto tryggare och säkrare känner de sig i att undervisa i dans.

När vi frågade lärarna om varför de tror att dans står med i kursplanen uttryckte tre av lärarna att dansen ger eleverna möjlighet att utvecklas socialt. Detta är också något som Dahlgren (1990, s.6-7) särskilt betonar när det gäller dansens viktiga egenskaper. Att dansa tillsammans med någon annan eller i grupp ger sammanhållning och gemenskap, samt att samarbetsförmågan utvecklas. Den sociala utvecklingen upplever vi också som väldigt starkt i dansmomentet. Vi tror att dans finns med i kursplanen för att den utvecklar många olika delar hos människan. Exempelvis utvecklar dansen förmågan att kunna röra sig i samspel med andra människor, i dansen är människan ofta fokuserad på vad som händer här och nu, vilket betyder att det som finns runt om glöms bort. Samtidigt ger dansen också motion och träning för hela kroppen. Vi tycker att alla bör få möjlighet att lära sig dansa.

4.3 Vilka förutsättningar och faktorer upplever idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 påverkar dansundervisningen?

De fyra intervjuade lärare upplever att det finns negativa reaktioner hos eleverna som påverkar dansundervisningen. Detta är en faktor på *transformeringsfältet* som i sin tur påverkar hur dansundervisningen genomförs på *genomförandefältet* och vad undervisningen resulterar i. Dahlgren (1990, s.40-41) beskriver att många elever har förutbestämda meningar och starka åsikter om dans, därför måste lärarna hitta ett sätt i undervisningen som motiverar eleverna. MacLeans (2007, s.111-112) studie visade att elevernas bemötande av dansmomentet har betydelse för hur läraren känner sig när den undervisar i momentet. KLgr69 och KLgr80 upplever att reaktionerna hos eleverna har förändrats under den tid de arbetat som lärare till det mer positiva hållet, men det upplever inte MLgr80. Han tycker att de negativa reaktionerna finns kvar idag. MLpo94 har inte svarat på frågan eftersom han inte har någon längre arbetserfarenhet i yrket. Samtidigt är det intressant att se att de kvinnliga lärarna är de enda som låter eleverna vara med och påverka dansundervisningen och dess innehåll, till skillnad från MLgr80 och MLpo94 som inte låter eleverna vara med och påverka. Kan det finnas något samband mellan att de kvinnliga lärarna låter eleverna vara med och påverka och att de upplevt positiva reaktionsförändringar? I Zavatto och Gabbeis (2008, s.25-27) artikel beskriver en lärare vikten av att dansundervisningen innehåller delar som eleverna känner till och kan relatera till, därför tror vi att det är en stor fördel om läraren ser till elevernas önskemål och åsikter om dansundervisningen för att eleverna ska vara motiverade,

samt ha en positiv attityd gentemot momentet. KLgr80 uttrycker att elevernas reaktioner i stor utsträckning beror på hur läraren undervisar i dans, *genomförandefältet*.

Alla lärare som vi har intervjuat är överens om att det är relativt enkelt att undervisa i dans. De upplever inte att material, lokal och gruppstorlek är faktorer i *transformeringsfältet* som påverkar undervisningen negativt. Det som behövs för att bedriva dansundervisning är bra musik, kunskap hos läraren och dess förmåga att skapa ett bra undervisningsklimat. Vi samtycker med lärarna i vår studie att det är enkelt att undervisa i dans i förhållande till material, lokal och gruppstorlek. Men om vi ser till de faktorer som verkligen behövs, trygghet i undervisningssituationen och kunskaper i och om dans, ställs det höga krav på lärarens kompetens. Kompetensen utvecklas ofta med erfarenheten. Saknar läraren någon av de faktorer som behövs tror vi att det kan påverka undervisningen negativt. Vi har upplevt att det är lättare att eleverna känner glädje och lust att röra sig om de får kliva in i en sal med en mängd olika redskap. Till skillnad från om eleverna kliver in i en tom sal, krävs det mer utav läraren för att starta aktiviteter med eleverna, som vid en danslektion.

4.4 Hur bedrivs dansundervisningen av idrottslärare utbildade från Lgr69 till Lpo94 enligt dem själva?

Det som sker på *transformeringsfältet*, vilka förutsättningar och intresse läraren har, påverkar vad som genomförs på lektionerna, *genomförandefältet*. Alltså vad lektionen i slutändan resulterar i har att göra med vad läraren faktiskt gör med de förutsättningar som han/hon har och får.

De manliga lärarna, MLgr80 och MLpo94, arbetar enbart med pardans i sin undervisning, till skillnad från KLgr69 och KLgr80 som har ett betydligt mer varierande innehåll och tar även in danser som ligger i tiden. Vi tror att denna skillnad har att göra med intresset hos lärarna för att bedriva en varierad dansundervisning. De kvinnliga lärarna är de som har fortbildat sig mest inom dans och vi tror att det beror på att de har ett större intresse för momentet. Alla har vi olika intresseområden och vill gärna syssla med det vi tycker är roligast. Är läraren mer intresserad av gymnastik väljer den troligtvis att fortbilda sig i det i stället för i dans. Det finns många typer av idrotter att undervisa i, men i kursplanen är det ändå bara tre specifika moment som nämns. Forskning visar att det är andra moment än dans som prioriteras i

idrottsämnet (Lundvall, Meckbach & Thedin-Jakobsson 2002, s. 19). Därför tycker vi att det finns en skyldighet hos läraren att fortbilda sig inom dessa tre moment i första hand.

Vi kunde se en skillnad mellan lärarna när det gäller hur de undervisar i pardans och om vilka som för och följer. KLgr69 och MLgr80 använde sig av det traditionella sättet där killar för och tjejer följer, till skillnad från KLgr80 och MLpo94 som låter alla elever föra och följa. Det kan bero på att KLgr69 och MLgr80 utbildades under de tidigare läroplanerna och därmed lever kvar i det traditionella undervisningssättet. MLpo94 är den som är senast utexaminerad idrottslärare och har i sin utbildning blivit präglad av ett nyare sätt att tänka kring förare och följare. KLgr80 har också utbildats under de tidigare läroplanerna, men hon är till skillnad från MLgr80 mer nytänkande kring dansen. Dels fortbildar hon sig kontinuerligt och arbetar även med att utbilda blivande idrottslärare inom dans. Vi tror att det underlättar dansundervisningen till en början om läraren låter eleverna dansa med den de känner sig trygg med exempelvis en kompis, det spelar ingen roll om det är två tjejer som dansar eller två killar. Inte nog med att själva dansmomentet är laddat så kan det även vara en extra spänning att dansa med det motsatta könet. Med detta får eleverna först chansen att bli trygga med dansstegen och rörelsemönstret för att sedan kunna dansa med vem som helst. Detta gör att eleverna får förståelse för hur ens partner dansar och eleverna kan därmed hjälpa varandra.

Med ramfaktorteorin kan vi se att vad danslektionerna resulterar i på *genomförandefältet* beror på vad som sker på *formuleringsfältet* och *transformeringsfältet*. Det första steget som påverkar är vad och hur dans framskrivs i kursplanen, *formuleringsfältet*. Det andra steget som påverkar är hur kursplanen tolkats, vilken/vilka kunskaper läraren har, hans/hennes trygghet i ledarskapet, intresse, utbildning och vilket elevbemötande läraren får, *transformeringsfältet*. Förutom att *formuleringsfältet* och *transformeringsfältet* påverkar genomförandet av lektionen så är det ändå i slutändan vad läraren gör med de förutsättningar han/hon har som avgör vad lektionen resulterar i på *genomförandefältet*.

4.5 Slutsats

Konstaterbart är att det är en stor spridning gällande danskunskaper hos de lärare som vi intervjuat i vår studie. Det kan förklara många av våra resultat där bland annat

lektionsinnehållet och elevpåverkan ser väldigt olika ut mellan lärarna. Vissa elever får väldigt mycket dansundervisning medan andra får en näst intill obefintlig dansundervisning. Hur mycket kunskap om dans och vilket intresse som lärarna har är avgörande för hur dansundervisningen ser ut. Det kan också ha att göra med att skolan och lärare numera har stor tolkningsfrihet av kursplanen i idrottsämnet.

Ett av målen som ska uppfyllas handlar om att eleven ska lära känna olika former av dans. Vår studie visar på ytterligheterna som förekommer när det gäller hur mycket lärarna varierar dansundervisningen gällande dansformer. I och med resultatet i vår studie kan det vara bra om skolor ser över vad dansundervisningen i idrottsämnet innehåller och om målen för ämnet uppfylls.

Vår studie tyder på att vissa lärare endast har fått sin danskunskap från lärarutbildningen och inte gått någon fortbildning. Därför anser vi att det är viktigt att utbildningen ger den kunskap som idrottslärare behöver för att kunna bedriva en bra dansundervisning.

4.6 Fortsatt forskning

Eftersom resultatet visar skillnader mellan de kvinnliga och de manliga lärarna, gällande innehåll och mängden dans i idrottsämnet, vore det intressant att göra en större studie med fler respondenter. En större studie skulle kunna ge ett mer generaliserbart resultat och visa om de stora skillnader som vår studie tyder på finns bland ett större antal lärare i idrottsämnet.

Eftersom vår studie tyder på att den enda danskunskapen som vissa lärare besitter kommer från lärarutbildningen vore det intressant att undersöka hur dansutbildningen ser ut på lärarutbildningen och om den skiljer sig eller är likvärdig på olika lärosäten i Sverige. Ser dansundervisningen olika ut beroende på vilket lärosäte som läraren är utexaminerad ifrån? Betydelsen av vilket lärosäte läraren utbildats vid har inte vi berört i vår studie i någon större utsträckning, men kanske kan det ha en påverkan på innehållet i dansundervisningen?

Käll- och litteraturförteckning

- Connell, R.W. (2008). *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos.
- Dahlgren, C. (1990). *Dans i skolan- En Metodiskrift från Danshögskolan*. Stockholm: Danshögskolan.
- Digerfeldt, G. (1990). *Utvecklingspsykologiska och estetiska aspekter på DANSLEK*. Diss. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Eriksson, C. (2005). *Nationella utvärderingen av grundskolan(NU-03) Ämnesrapport, Idrott och hälsa*. Stockholm: Skolverket, Fritzes.
- Fagrell, B. Larsson, H. & Redelius, K. (2007). ”Jag känner inte för att bli kille”- Om heteronormativitet i ämnet idrott & hälsa. *Utbildning & Demokrati- Tidskrift för didaktik och utbildningspolitik*, Vol 16, nr 2, s. 113-137.
- Fagrell, B. Larsson, H. Redelius, K. (2005). Tillsammans eller inte tillsammans, det är frågan? *Kön-idrott-hälsa*. <http://www.idrottsforum.org> [2010-09-22].
- Fensham, R. Gardner, SM. Komesaroff, P. (2008). Dancing beyond exercise : young people's experiences in dance classes. *Journal of Youth Studies*, Vol. 11(6), s. 701-709.
- Gabbei, R. Zavatto, L. (2008). The Real Dance Revolution: How to make Dance Meaningful for all Students. *A Journal for Physical and Sports Educators*, vol. 21(5). May/June. s. 25-27.
- Hassmén, N. Hassmén, P. (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*. Stockholm: SISU idrottsböcker.
- Johansson, B. Svedner, P.O. (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen - Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsförlaget.
- Kungliga Skolöverstyrelsen skriftserie 60. (1962). *Gymnastik. Läroplan för grundskolan*, Stockholm
- Lindblad, S. Linde, G. Naeslund, L. (1999). Ramfaktorteori och praktiskt förnuft. *Pedagogisk forskning i Sverige*, Årg4.(1), s. 93-102.
- Lundvall, S. Meckbach, J. (2003). *Ett ämne i rörelse: Gymnastik för kvinnor och män I lärarutbildningen vid Gymnastiska centralinstitutet/Gymnastik- och idrotthögskolan under åren 1944-1992*. Diss. Stockholm: HLS-Förlag.
- Lundvall, S. Mackbach, J. Thedin-Jakobsson, B. (2002). Lärarnas syn på ämnet idrott och hälsa. *Svensk idrottsforskning*. Årgång 11, nr 3, s. 17-20.
- Maclean, J. (2007). A longitudinal study to ascertain the factors that impact on the confidence of undergraduate physical education student teachers to teach dance in Scottish school. *European Physical Education Review*. Vol. 13(1). s. 99-116.

Meckbach, J. (2004). Ett ämne i förändring – eller är allt sig likt? *Mellan nytta & nöje: Bilder av ämnet idrott och hälsa*. I: Larsson, H. & Redelius, K. (red). Stockholm: Idrottshögskolan, s. 81-98.

Nationalencyklopedin. (2010). <http://www.nationalencyklopedin.se> [23-09-10].

Nyberg, M. (2009). Idrottslärarkåren önskar mer utbildning i dansens didaktik. *Idrott & hälsa*, Vol 4, s. 17-19.

Nylander, P. (2008). Marie Nyberg - en del av Dansen i skolan. *Idrott & hälsa*, Vol 5, s. 13.

Rolfe, L. (2001). The factors which influence primary student teachers' confidence to teach dance. *European Physical Education Review*. Vol 7(2), s.157-175.

Sandahl, B. (2004). Ett ämne för vem? *Mellan nytta & nöje: Bilder av ämnet idrott och hälsa*. I: Larsson, H. & Redelius, K. (red). Stockholm: Idrottshögskolan. s. 51-53.

Skolverket. (2000). *Kursplan för idrott & hälsa. För det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolformerna: Lpo 94, Lpf94*. Stockholm.

Skolverket. (2006). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94*. Stockholm s.7, 11.

Skolverket. (2010). <http://www.skolverket.se> [2010-09-10]

Skolöverstyrelsen. (1969). Gymnastik. *Läroplan för grundskola Allmän del*, Stockholm, s. 166-168.

Skolöverstyrelsen. (1980). Idrott. *Läroplan för grundskolan Allmän del*, Stockholm, s. 90-93.

Tholin, J. (2006). *Att kunna klara sig i okänd natur, En studie av betyg och betygskriterier - historiska betingelser och implementering i ett nytt system*. Borås: Högskolan i Borås.

Ängqvist, L. (2006). *Dansande ungdom – En etnologisk studie*. Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1

Litteratursökning

Syfte och frågeställningar: Syftet med studien är att undersöka hur dansundervisningen utvecklats i idrott och hälsa från Lgr62 till Lpo94.

- Hur har dans framskrivits i kursplanerna från Lgr62 till Lpo94?
- Vilken uppfattning har idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 om dans som moment i undervisningen?
- Vilka förutsättningar och faktorer upplever idrottslärare utbildade under Lgr69 till Lpo94 påverkar undervisningen i dans?
- Hur bedrivs dansundervisningen av idrottslärare utbildade från Lgr69 till Lpo94 enligt dem själva?

Vilka sökord har du använt?

Dance, exercise, physical activity, physical education, benefits, physical education social, physical, interview, attitudes, school, ramfaktorteori, historiskt, dans, läroplaner, skola, fördelar, attityder,

Var har du sökt?

CSA, GIH's bibliotekskatalog, SportDiscus, Google Scholar, Libris

Sökningar som gav relevant resultat

CSA: dance* attitudes* physical activity*
dance* physical education*
SportDiscus: interview* dance* attitudes*
interview* dance* physical*
Google Scholar: ramfaktorteori

Kommentarer

Det var svårt att hitta material som handlade om hur dansundervisningen sett ut i ett historiskt perspektiv. Vi har hittat en del material genom att tittat på vilken litteratur som andra forskare har använt sig av i deras arbeten. Det var framför allt i SportDiscus som vi hittade vetenskapliga artiklar som var relevanta för vår studie.

Bilaga 2

Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

På vilken lärosäte blev ni utbildade?

När tog ni lärarexamen?

Vilket stadium arbetar ni på för tillfället?

Har ni arbetat på några andra stadier?

Vad är dina egna erfarenheter inom idrott?

Vilken är din hemort?

Dansundervisning

Beskriv hur dansundervisningen kan se ut på din skola. Teamadagar, dans i andra ämnen?

Beskriv hur en danslektion kan se ut? Arbetsformer, extern hjälp, sam/sär, två och två och kön.

Hur ofta dansar ni på idrottslektionerna?

Vilken typ av dans? Umgänges-, tränings- och uttrycksform? Mest och minst?

Danserfarenheter

Vad är din syn på dans i idrott och hälsa?

Kan ni beskriva era danserfarenheter?

Vart har ni hämtat dina kunskaper och inspiration till din undervisning?

Har ni gått någon fortbildning eller vidareutbildning inom dans?

Hur upplever ni att det är att undervisa i dans? En utmaning, glädjeämne?

Har ditt sätt att undervisa i dans förändrats över tid? Arbetsformer, genre m.m.

Elever i dansundervisningen

I vilken utsträckning har eleverna inflytande på dansundervisningen?

Vilka reaktioner finns det hos eleverna under dansundervisningen?

Hur bemöter ni reaktionerna?

Om ni tänker tillbaka på dansundervisningen, har ni sett några förändringar? Reaktioner från elever, skillnader mellan pojkar och flickor.

Dans i skolan

Tycker du att dans i skolan är viktigt? Varför?

Varför tror du att dans står med i kursplanen?

Med utgångspunkt från tidigare forskning så vet vi att dans inte förekommer i så stor utsträckning. Varför tror du att det är så lite dans i skolan?

Om ni själv skulle beskriva faktor som påverkar möjligheter till dansundervisningen. Vad skulle ni säga då? Yttre och inre faktorer?

Finns dans med i er lokala kursplan? Hur är det framskrivet?

Har ni särskilda bedömningsgrunder i dans på skolan?

Känner ni er bekväm i att undervisa i dans?

Avslutning

Känner ni att ni fått berätta allt?

Är det något ni vill tillägga?

Har vi på något sätt varit ledande i frågorna?

Om vi skulle behöva fråga något mer. Kan vi då kontakta er?